

AZERBAYCAN CUMHURİYETİ EĞİTİM BAKANLIĞI
AZERBAYCAN DEVLET İKTİSAT ÜNİVERSİTESİ
TÜRK DÜNYASI İŞLETME FAKULTESİ
ULUSLARARASI İLİŞKİLER BÖLÜMÜ

LİSANS BİTİRME TEZİ
ASYA-PASİFİK BÖLGESİNDE BRİCS ÖRGÜTÜ

Hazırlayan

Dilşad CEFERLİ

1317.02025

BAKÜ – 2017

AZERBAYCAN CUMHURİYETİ EĞİTİM BAKANLIĞI
AZERBAYCAN DEVLET İKTİSAT ÜNİVERSİTESİ
TÜRK DÜNYASI İŞLETME FAKULTESİ
ULUSLARARASI İLİŞKİLER BÖLÜMÜ

LİSANS BİTİRME TEZİ
ASYA-PASİFİK BÖLGESİNDE BRİCS ÖRGÜTÜ

Hazırlayan

Dilşad CEFERLİ

1317.02025

Tez Danışmanı

Dr.Nazim CEFEROV

BAKÜ – 2017

ÖZET

BRİC tanımlaması ilk olarak 2001 yılında Goldman Sachs Yönetim Kurulu Başkanı, ekonomist Jim O'Neill tarafından kullanılmıştır. “Dünyanın Ekonomik Olarak Daha İyi BRIC'lere İhtiyacı Var”(The World Needs Better Economic BRICs) adlı rapor yayınlanmış ve ülkelerin İngilizce baş harflerinin oluşturduğu bu grubun (Federative Republic of Brazil, Russian Federation, Republic of India, People`s Republic of China) adı duyurulmuştur.

Önceleri “Dörtler Grubu”, “Big Four” ve ya dünya ekonomisinin “Kare A`sı” şeklinde de isimlendirilen bu gruba, Güney Afrika Cumhuriyeti(Republic of South Africa)`nin de girmesiyle gruba üye olan ülke sayısı beşe çıkmıştır.

BRICS ülkelerinin gelişmekte olan piyasaları bugünün küresel ekonomisinde ve işinde önemli bir rol oynamaktadır. Bir araya getirilen BRICS ülkeleri, dünya nüfusunun% 40'ından fazlasını, kara alanının üçte birini ve küresel GSYİH'nın yaklaşık dörtte birini oluşturuyor. BRICS işbirliği, mallar, sermaye, işletmeler ve insanlar serbestçe hareket edebilecekleri bir konsepti temsil eder.

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	i
İÇİNDEKİLER	ii
KISALTMALAR	iii
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

BRİCS'İN YERİ VE ÖNEMİ

1.1. BRİCS NEDİR ?.....	3
1.2. ÖNEMLİ SAMMİTLER VE GETİRİLERİ	4
1.3. BRICS ÖRGÜTÜNE İDEOLOJİK YAKLAŞIMLAR	8
1.3.1. Ekonomik Liberalizm.....	8
1.3.2. Politik Realism ve BRICS.....	11
1.4. ULUSLARARASI GÜÇ BAKIMINDAN BRİCS	13
1.5. ÇOK KUTUPLU SİSTEMİN ETKİLERİ	21
1.6. LİBERAL KURUMSALLAŞMA VE BRİCS.....	23
1.7. GÜÇ VE ETKİNİN FARKLI KAYNAKLARI.....	24
1.7.1. BRICS ve Atlantik Yapının Dengelenmesi	27

İKİNCİ BÖLÜM

2.1. BRICS Ülkelerinin Temel Göstergeleri	31
2.1.1. Brezilya Federal Cumhuriyeti	31
2.1.2. Rusya Federasyonu	32
2.1.3. Hindistan	34
2.1.4. Çin Halk Cumhuriyeti	35
2.1.5. Güney Afrika Cumhuriyeti	37
2.2. BRIC'in Dönüşümü: T-BRIC yerine BRICS.....	43
SONUÇ	46
KAYNAKÇA.....	49

KISALTMALAR

BRİCS - Brezilya, Rusya, Hindistan, Çin, Güney Afrika Cumhuriyeti

BRİC - Brezilya, Rusya, Hindistan, Çin

G-20 - Dünyanın en büyük ekonomileri arasında yer alan 19 ülkeden ve Avrupa Birliği Komisyonu'ndan oluşan 20 Maliye Bakanı ve Merkez Bankası Başkanı Grubu

G-8 - Kanada, Fransa, Almanya, İtalya, Japonya, Rusya, Birleşik Krallık ve ABD

ABD - Amerika Birleşik Devletleri

GSYİH - gayri safi yurt içi hâsıla

İMF - Uluslararası Para fonu

DTÖ - Dünya Ticaret Örgütü

BM - Birleşmiş Devletler

DYY - Doğrudan yabancı yatırım

GİRİŞ

Brezilya, Rusya, Hindistan, Çin ve Güney Afrika bir araya gelerek BRICS Grubunu oluşturarak, son on yılda küresel ekonominin yanı sıra uluslararası alanda da dikkat çekmeğe başladı. Son yıllarda göze çarpan ekonomik büyüme oranlarını gösteren bu ülkeler, şimdiye kadar "gelişmekte olan ekonomiler" olarak sınıflandırılırken, kısa sürede yapısal dönüşüm süreci itibarile dünyanın önde gelen ekonomileri seviyesine ulaşmış durumdadır.

21. yüzyılda, Dünya Amerika Birleşik Devletleri(ABD) tarafından kurulan tek kutuplulukla bağlantılı birçok sorunla karşı karşıya kaldı. Bretton-Woods sistemi ABD dolarını altın fiyatına hafif bağlantısından dolayı uluslararası bir rezerv para birimi oluşturdu. Bu nedenle ABD doları, uluslararası ticaret açısından global bir birim ölçüsü olarak görev yapmaktadır. Bu bağlamda ve değişen küresel çevre çerçevesinde, siyasi ve ekonomik etkiye sahip olan alternatif bir kutup ortaya çıkmıştır.

BRICS ülkelerinin geliştirmekte olan piyasaları, günümüzün küresel ekonomisinde ekonomi ve iş açısından önemli bir rol oynamaktadır. BRICS ülkeleri, dünya nüfuzunun %40'den fazlasından, yani neredeyse dünya nüfusunun üçte biri ve küresel GSYİH'nın dörtte birinden sorumlu olmaktadır. BRICS işbirliği malların, sermayenin, işletmelerin ve kişilerin serbestçe hareket edebileceği bir kavramı temsil etmektedir. Bu yeni aktörler, çağdaş giantslardan gelen tecrübeleri uyarlayarak küresel sahnede ortaya çıkıyor. Küresel piyasalarda artan karşılıklı bağımlılık, yeni politikaların ve ilişki sınırlarının düzeltilmesi sağlamaktadır. BRICS üyeleri tarafından belirlenen liberal politikalarla, küresel ticaret ve sermaye girişimleri dikkat çekici şekilde canlandı. Özellikle Asya bölgesi küresel finansda ve mal piyasalarında büyük bir yatırımcı ve fiyat belirleyici konuma yükselmiştir.

BRICS'in etkileyici ekonomik performans göstermesine rağmen, bu ülkeler bir birinden yüksek işsizlik oranları, sağlık sistemi konusundaki sınırlı eğitim veya sorunlardan dolayı göze çarpan derecede farklılıklar göstermektedir ve bunların hepsi hızlı ekonomik büyümeye giden yolda önemli engellerdir. Gerçekten de, bu beş ülkede yaşama standartları Batı standartlarının aksine çok düşük kalmaktadır. Buna ek

olarak, BRICS ülkeleri, sosyal gelişme, ekonomik performans, tarihsel geçmiş ve mevcut siyasi hedefler açısından da bir-birinden göze çarpacak kadar farklılık göstermektedirler Bu nedenle karşılıklı ilişkilerin kurulması başarısız da olabilir.

BİRİNCİ BÖLÜM

BRİCS'İN YERİ VE ÖNEMİ

1.1. BRİCS NEDİR ?

BRIC'in konsepti 2001¹ yılında dünyanın en büyük yatırım yönetimi şirketlerinden biri olan Goldman Sachs`ın başkanı Jim O'Neill tarafından tanıtıldı. Goldman Sachs'ın ortaya çıkmakta ve dinamik olarak büyümekte olan ekonomiler hakkındaki ilk raporlarında (2001) Brezilya, Rusya, Hindistan ve Çin'in bu özel "ekonomik birlik" ile birleşmeleri önerildi. Sunulan Zараştırmada, BRIC üyelerinin toplam arazisini, nüfusu, tüketici pazarlarının potansiyelleri, ayrıca bunların bu bölgelerindeki etkileri hesaba katıldı: "Önümüzdeki 50 yılda, Brezilya, Rusya, Hindistan ve Çin, yani BRIC ekonomileri, dünya ekonomisindeki gücü çok daha büyük bir hale gelebilir. En son demografik projeksiyonları, sermaye birikimi ve verimlilik artışının bir modelini kullanarak, BRICs ekonomilerindeki GSYİH büyümesini, kişi başına düşen geliri ve para hareketlerini 2050'ye kadar kestire biliriz.”²

2003 yılında Goldman Sachs uzmanları önümüzdeki beş-on yıl içerisinde küresel ekonomik ağırlık merkezinin BRIC ülkelerine doğru ilerleyeceğini ön görmektedirler: “Yeni talep artışının ve harcama gücünün motoru olarak BRIC'in nispi önemi, pek çok kişinin beklediğinden daha dramatik ve hızlı bir şekilde değişebilir.”³

Genel olarak bakıldığında, BRIC`in GSYİH ağırlığı önemli ölçüde artacağı(ÇİN öncüllüğünde) ve toplam ekonomik performansının G7 ülkelerinin seviyesine ulaşacağı ve hatta aşacağı gözlemlenmektedir (tablo 1'e bakınız). 2000 yıllarının sonunda satın alma gücü paritesini (PPP) ve fiyatları dikkatle incelediğimizde sonuç olarak BRIC'in dünya GSYİH'sı içindeki payının gelecek yıllarda artacağına ve bu ülkelerin en başarılı dünya ekonomisi oyuncularında yer almaları bekleniyor.

---

¹ Jim O' Neill Goldman Sachs, Global Economics Website, s. 6 issued on 30 ekim, 2001. <http://www.goldmansachs.com> erişim: 23.02.2017

² Goldman Sachs, Global Economics Website, Paper No. 99 by Dominic Wilson issued on 1st of October, 2003. <http://www.goldmansachs.com>

³ Goldman Sachs, Global Economics Website, Paper No. 99 by Dominic Wilson issued on 1st of October, 2003. (p.2) <http://www.goldmansachs.com>

	1980	2000	2010	2050*
1	United States	United States	United States	China
2	Japan	Japan	China	United States
3	Germany	Germany	Japan	India
4	France	United Kingdom	Germany	Brazil
5	United Kingdom	France	France	Russia
6	Italy	China	United Kingdom	Japan
7	Canada	Italy	Brazil	Mexico
8	Mexico	Canada	Italy	Indonesia
9	Spain	Mexico	Canada	United Kingdom
10	Argentina	Brazil	India	France
11	China	Spain	Russia	Germany
12	India	Korea	Spain	Nigeria
13	Netherlands	India	Australia	Turkey
14	Australia	Australia	Mexico	Egypt
15	Saudi Arabia	Netherlands	Korea	Canada
16	Brazil	Argentina	Netherlands	Italy
17	Sweden	Turkey	Turkey	Pakistan
18	Belgium	Russia	Indonesia	Iran
19	Switzerland	Switzerland	Switzerland	Philippines
20	Indonesia	Sweden	Poland	Spain

2001'den önceki Goldman Sachs araştırmasında, "Dört ülkenin üçü (Çin, Hindistan ve Rusya), ekonomilerindeki mevcut GSYİH yerine, bir satın alma gücü paritesi kullandığında üç kat daha büyük oluyor. Gerçekten de satın alma gücü paritesi temelinde Çin dünyanın en büyük ikinci ekonomisi, Hindistan ise en büyük 4. ekonomisi olmaktadır. Bu tahminler küresel para, maliye ve diğer ekonomik politikaların iletimi ve genel uluslararası ekonomik ve politik işbirliğine ilişkin önemli konuları küresel bir temelde gündeme getiriyor. Küresel ekonomik politikadaki toplantılar önemli ölçüde değiştirilmesi gerekebilir.⁴

1.2. ÖNEMLİ SAMMİTLER VE GETİRİLERİ

BRICS Zirveleri tarihini ayrı ayrı incelemek önemlidir çünkü bu toplantıların çıktıkları grubun en çok tercih edilen hedeflerini yansıtmakta ve gelişim yönünü belirlemektedir. Tarihsel olarak ilk BRIC devlet başkanlığı toplantısı Temmuz 2008'de Hokkaido, Japon adasında yapıldı.

⁴ Goldman Sachs, Global Economics Website, s. 66 by Jim O' Neill a. g. m.
<http://www.goldmansachs.com>

Zirveler çerçevesinde, demokratikleşme ve insan hakları, nükleer silahların yayılmaması, bölgesel çatışmalar, terörizm, uyuşturucu kaçakçılığı ve korsanlık gibi kilit siyasi konular tartışıldı. Ayrıca, ülke temsilcileri çağdaş ekonomik sorunlar, teknolojik işbirliği, çevre koruma, sağlık hizmetleri geliştirme, mali ve gıda arzı konuları gibi temel ilgi alanlarının koordinasyonunda da anlaşmaya varmışlardır.

• **Yekaterinburg, Rusya 2009:** Zirvede daha çok küresel gıda güvenliği sorunları, küresel ekonomik krizin etkilerinin üstesinden gelme stratejileri, uluslararası ticaret, karşılıklı yatırım, modern ekonomik gelişim paradigması, küresel terörizm tehdidi, bilim ve eğitimde işbirliği gibi konular tartışıldı. Zirvenin sonuçları "BRIC Ülkeleri Liderlerinin Ortak Bildirisi" ve "Küresel Gıda Güvenliğine İlişkin Ortak Bildiri" belgeleriyle özetlendi. İlk belge, tartışılan ana noktaları özetledi. İkinci rapor gıda güvenliği konularına odaklanmıştır. Görünüşe göre, gıda güvenliği problemlerine olan dikkat Brezilya'dan kaynaklanıyor. Çünkü bu ülke dünya pazarına tarımsal ürünlerin büyük tedarikçisidir ve bu nedenle standartlaşma ve gıda güvenliği konuları en çok Brezilya için önem taşımaktadır. Katılımcılar, bio-yakıt teknolojisi hakkında deneyim alışverişinde bulundu. İmzalanan Bildiriler BRIC tarafından yayınlanan ilk siyasi belgeler olduğundan üye ülkeleri dünya siyasetinde ve ekonomisinde geniş kapsamlı kilit konulara ortak yaklaşımlar yansıttılar. Dolayısıyla, bu belgeler BRIC'in uluslararası alanda yeni bir aktör olarak ideolojik bir platformu olarak değerlendirilebilir.

• **Brazilya, Brazil 2010:** BRIC ülkelerinin ikinci BRIC Zirvesinde küresel mali kriz sonuçlarının atlatılması, yeni bir mali düzenin oluşturulması, Büyük Yirmi Toplantısının hazırlığının yanı sıra uluslararası ticaret sorunları, tarım, iklim değişikliği, yoksullukla ve terörle mücadele ele alınan başlıca konular oldu. Zirve çerçevesinde çeşitli anlaşmalar imzalandı. "BRIC ülkeleri ile Kalkınma Bankaları Arasında İşbirliği Momenandum"⁵unun imzalanmasının bir sonucu olarak, bankalar arası işbirliği mekanizması, Grup üyeleri arasındaki ihracat ilişkilerini desteklemeyi amaçladı. Belge, DTÖ'nün sürece katılım şartı altında uluslararası ticaretin önemini vurguluyor. Ülkeler bir

---

⁵ <http://www.itamaraty.gov>

çok ikili anlaşmalar imzalararken, Rusya, Embraer ⁶ ile bölgesel ulaşım ve ilgili ürünlerin taşınması için uçakların ortak geliştirilmesi ve üretilmesi imkânı konusunda görüşmeler başlattı.

• **Sanya, ÇİN 2011:** Bu zirvede Güney Afrika Cumhuriyeti'nin örgüte dâhil edildiği resmen bildirildi ve devlet başkanı Jacob Zuma Zirveye katıldı.⁷ Beş cumhurbaşkanının katıldığı toplantıda karşılıklı işbirliğinin çeşitli yönlerine değinildi: BRICS ülkeleri bir kez daha Rusya Federasyonu için DTÖ üyeliğinin önemine ve BM Güvenlik Konseyi de dâhil olmak üzere kapsamlı bir reforma ihtiyaç duyulduğunu bir kez daha vurguladı. Çevre, tarım ve bilimsel kalkınma programları ile ilgili işbirliğinin önemi yeniden onaylandı. Barışçıl çözüm içeren Libya sorunu da tartışıldı. Ülke liderleri küresel finansal kriz sırasında ve sonrasında gelişmekte olan ülkelerin kayda değer performanslarını vurgulamıştır. Dünya siyasetinde ana yön belirlenmiş ve önümüzdeki yıl için eylem planı belirlenmiştir. En önemli zirve sonuçlarından biri, küresel para reformu ve finansal kurumların reformu ile ilgili tartışmalar oldu. Buna dayanarak, ülke liderleri, ulusal para birimleri kullanımı ile ekonomik işbirliği konulu bir anlaşma da dâhil olmak üzere, BRICS arası ilişkiler çerçevesinde mali işbirliği konusunda bir anlaşma imzaladılar⁸. Sözleşme, BRICS içi işbirliği çerçevesinde kredi verilmesini ve ödemeleri ABD doları cinsinden hariç tutmayı önerdi. Bu adım, BRICS ulusal para birimlerini düzene sokacağını ve BRICS ekonomik işbirliği bağlamında ABD doları üzerindeki etkiyi sınırlaması demektir.

• **Dehli, Hindistan 2012:** BRICS ülke liderleri dikkatlerini küresel ekonomi sorunlarına, Suriye ve İran'daki durumun çözümüne ve aynı zamanda kriz karşıtı politikalara odakladılar. Son meseleler partileri, BRICS liderliğindeki Güney Kalkınma Bankası'nın yarattığı yöntemleri ve BRICS borsaları için yakınsama mekanizmalarını tartışmaya teşvik etti. Ulusal para birimlerinde kredi imkanlarının geliştirilmesi de gündemdeydi. Her ülkenin mali bakanlarına, Kalkınma Bankası yaratma girişiminin yapılandırılması ve uygulanabilirliğini araştırmaları hakkında talimatlar verildi. Ayrıca, Güney Afrika, gruba

⁶ Brazilian aerospace corporation

⁷ <http://www.brics5.co.za/about-brics>

⁸ Sanya Declaration'un 16. paragraf, <http://www.brics.utoronto.ca>

katılma tahminlerini - kalkınma için teşvikler, altyapı projelerine destek ve kurumsal reformlar dile getirdi. Zirve toplantısında imzalanan Dehli Deklarasyonu ve Dehli Eylemi, kriz sonrasında piyasa istikrarsızlığı ile bağlantılı olarak euro bölgesindeki durum hakkında endişeleri dile getirdi.⁹

• **Güney Afrika** BRICS'e katılan en son üyedir. Zirvenin temel tartışma çerçevesi "BRICS ve Afrika: Kalkınma, Entegrasyon ve Sanayileşme için Ortaklık" başlığı altında "eThekwini Deklarasyonu" ve "eThekwini Eylem Planı" oldu. Bildirge, mevcut küresel siyasi ve ekonomik durumun bir değerlendirmesini sunuyor ve BRICS ülkelerinin çok taraflı işbirliğine ortak ve genel yaklaşımlarını yansıtıyor. Afrika'daki altyapı projelerinin eş finansmanı için "yeşil ekonomi" alanında işbirliği konulu anlaşmalar ve BRICS Kalkınma Banka'sının kurulması konusunda BRICS Liderleri tarafından anlaşma imzalandı.¹⁰ Ekonomik katılımın derinleştirilmesi, özellikle de katma değer bileşeninin iyileştirilmesi üzerine yoğunlaşan intraBRICS ticaretinin artırılması amacıyla BRICS İş Konseyi kurulması da ilan edildi.

• **Fortaleza, Brezilya 2014:** Bu BRICS zirvesinde, çevresel ve yolsuzlukla mücadele birlikleri ya da nüfusla ilgili konular gibi uluslararası ve meselelerin ve BRICS içi işbirliği politikalarının geniş bir yelpazesini ele aldı. Bununla birlikte, zirvenin ana sonucu olarak, başlangıç sermayesi 100 milyar ABD Doları ve ilk yatırım sermayesi 50 milyar ABD Doları olan Yeni Kalkınma Banka'sının kurulacağını, aynı zamanda kurucu üyeler arasında eşit paylaşıldığı da duyuruldu. Ayrıca, BRICS Şarta Bağlı Yedek Düzenlemenin kurulması için 100 milyar dolar değerinde bir Antlaşma daha imzalandı¹¹. Bunun sayesinde, Yeni Kalkınma Banka'sı, gerektiğinde denge ödemelerinde zorluk çeken BRICS üyelerinden herhangi birine mali yardım gösterebilir. Teorisyenlere göre: "BRICS bankası ve Şartlı Yedek Düzenleme gibi büyük ve etkili BRICS kurumlarının geliştirilmesi, kalkınmakta olan ve gelişmekte olan ülkeler genelinde lehine olan uluslararası finansal ve

⁹ <http://www.brics.utoronto.ca> erişim: 25.05.2017

¹⁰ THORSTENSEN, V., OLIVEIRA, I. (2014). **BRICS in the World Trade Organization: Comparative Trade Policies**, Institute for Applied economic Research, Brazil. p.20-21. <http://blogs.uct.ac.za/index.php>

¹¹ BERNSTEIN William, J. (2006). **Thick as a BRIC**, Efficient Frontier gazetesinin Ağustos makalesi, www.efficientfrontier.com

kalkınma mimarisinde BRICS reformlarını ilerletmek için değerli bir platform sağlayabilir”.¹² İmzalanan diğer belge, ülkeler arasında ticaret olanaklarını artırmak için destek ortamını iyileştirmek için düzenlenen BRICS İhracat Kredileri ve Garanti Ajansları arasında İşbirliği Anlayışı Mutabakatı idi.

• **Antalya, Türkiye 2015:** BRICS Liderleri, 15 Kasım 2015'te Antalya'daki G20 Zirvesi'nin öncülüğünde bir araya geldiler. Liderler, Paris'teki korkunç terör saldırılarını şiddetle kınadılar ve terörle mücadelede BRICS ülkeleri ve diğer ülkeler arasındaki işbirliğini güçlendirmeye karar verdiler. Liderler, BRICS'in rehberlik ettiği ortaklıklar eşliğinde stratejik açıklık, dayanışma, eşitlik, karşılıklı anlayış, kapsayıcılık ve karşılıklı yarar sağlayan işbirliği ilkelerinin güçlendirilmesinin önemini vurguladılar. Liderler, yükselen pazar ekonomilerinin ve gelişmekte olan ülkelerin çıkarlarını daha iyi karşılamak için BRICS ülkeleri arasındaki pozisyonların koordinasyonunu ve değişimini G20 gündeminde sürdürmeye karar verdiler. Bu bağlamda, 1 Kasım 2015'te BRICS Yolsuzlukla Mücadele Çalışma Grubu'nun ilk toplantısı memnuniyetle karşılandılar ve bu da G20 Yolsuzlukla Mücadele Çalışma Grubu da dahil olmak üzere çok taraflı forum çalışmalarına katkıda bulunması demektir. Liderler, uluslararası finans kurumlarının modernleştirilmesinde, özellikle IMF reformları üzerinde yapılan anlaşmalara ilişkin olarak, ilerleme kaydedilmemesine duyduğu derin hayal kırıklığını dile getirdiler. Bu yüzden de IMF'yi, kurumun kota kaynaklarını artırmaya ve gelişmekte olan ülkelerin ve yükselen piyasa ekonomilerinin lehine kota ve oy dağıtımını gözden geçirme imkânı sağlayacak çözümleri bulmak için G20 ile işbirliği çabalarını hızlandırmaya çağırdılar

1.3. BRICS ÖRGÜTÜNE İDEOLOJİK YAKLAŞIMLAR

1.3.1. Ekonomik Liberalizm

Müşterilere araştırma raporları ve haber bültenleri yazan kapitalist yatırım firmaları genelde ekonomik liberallerin uluslararası politik

---

¹² BM'in 2014 Mart ayındaki Konferansından yayımladığı sonuç belgesinden “**A BRICS Development bank: dream coming true**”, <http://unctad.org> erişim: 20.04.2017

ekonomi görüşleri çerçevesinde çalışmalarını yürütüyorlar. Ekonomik liberalizmin zihinsel modeli, uluslararası ekonominin kabaca, neoklasik ekonomi tarafından modellendiğini varsayar. Dünya piyasaları çoğunlukla küreselleşmiş, merkezileşmemiş ve rekabet halindedir; kapitalist firmalar ise kilit aktörlerdir. Bu nedenle, hükümetler yalnızca sınırları içinde yatırım yapan ve üretici konumunda olan firmalara yardımcı olabilecek veya engelleyebilecek, iyi veya kötü ekonomik kurumlar sağladığı sürece önemlidir. Firmalar, kâr beklentilerini temel olarak küresel ekonomiye katılmaya karar veriyorlar. Devlet sınırları, esas olarak, devletlerin beşeri, fiziksel ve mali sermayesinin yanı sıra farklı tür ve seviyelerde doğal kaynaklara sahip olmaları nedeniyle önemlidir. Ayrıca ulusal hükümetlerin, bazıları özel sektör için diğerlerinden daha iyi olan ekonomik yönetim için ulusal çerçeveler sağlamaktadır. Bununla birlikte, ekonomik açıdan liberal dünya görüşünde, hükümetler tarife, sübvansiyon veya kasten değer kaybetmiş döviz kurları gibi ekonomik açıdan sıkı düzenlemeleri yürürlüğe koyarak, yurtiçi ülke firmalarının rekabetçi konumunu maddi olarak etkileyemez.

BRICS kategorisi, ekonomik liberal çerçevesinde, bu dört ülke yabancı yatırımcılara eşsiz veya olağanüstü fırsatlar sunuyorsa önemlidir. Her durumda, yüksek ulusal büyüme oranları mutlaka özel yatırımcılara yüksek getiri getirir. William J. Bernstein şunu gözlemliyor: “Büyüme stokları değerli hisse senetlerine göre daha düşük getiri sağladığı gibi aynı şekilde, büyüme uluslarının değerli uluslardan daha düşük getiri elde ettikleri ve benzer şekilde aşırı alım yaptıklarını da göz önünde bulundurmalıyız. Ocak 1988 ile Nisan 2006 arasında gelişmekte olan ülkelerdeki hisse senedi ve S&P 500'ün getirileri 18.78% ile %12.07'dir. Bununla birlikte yükselen pazarların getirisindeki aslanın payı, 1994 yılından önce, onlara az uluslararası ilgi gösterildiğinde kazanıldı. Ocak 1994'de analizlere başlanıyor ve gelişmekte olan piyasalar için %7.76 ve %10.72 olarak değişiyor”¹³.

---

¹³ William J. Bernstein, “**Thick as a BRIC,**” Efficient Frontier gazetesinin 2006, Ağustos makalesi, www.efficientfrontier.com

Bernstein, gelişmekte olan piyasalardaki getirileri hayal kırıklığına uğratan kurumsal yönetim ile ilgili sorunlara, örneğin haksız pay dilüsyonuna, atıfta bulunuyor.

Goldman Sachs ekibi, BRICS'i dört ileriye dönük "büyüme motoru" olarak nitelendirerek, dört ekonomide mükemmel yatırım fırsatlarının bulunduğunu önermişti. Bu, belki de, orta sınıftaki büyümenin yeni tüketiciler yaratması nedeniyle büyük iç pazarlarının da hızla büyümesi beklendiğinden, otomobil, elektrik ve yerel sermaye piyasaları gibi ekonomilerde hızlı bir talep artışı olacağı düşünülmektedir.¹⁴ Yatırımcılara yönelik riskler, gelişmekte olan piyasa ekonomilerinde, gelişme boyutlarının eşit olmasından ötürü gelişmekte olan pazar ekonomilerine kıyasla daha düşük olmalı ki, bu durumda daha büyük ekonomiler daha küçük ticaret ekonomilerine bağımlı ve küresel olarak daha entegre olacaktı. Bu nedenle, daha büyük pazarlar, dışsal ekonomik olumsuzluklara daha az maruz kalmaktadır. Bununla birlikte, yukarıda belirtildiği gibi hem Çin, hem de Rusya ticarete daha çok bağlıdır.

BRIC dörtlüsü, Amerika Birleşik Devletleri ve diğer gelişmiş sanayi ülkelerine gelecekteki rakipleri olarak görülüyor. Subhash C.Jain şöyle yazıyor: "Sovyetler Birliğinin çöküşünden sonra Birleşik Devletler dünyanın tek başına süper güç haline geldi. Ancak, bu hakim konumu uzun süre tutmak mümkün olmayabilir. ABD şirketleri, BRIC'deki firmalarla rekabet etmek için mevcut olan ve gelecekteki yöneticilerini eğitmelidir."¹⁵ Sonda, BRICS ülkelerinin neden önemli olduğu konusunda iş dünyasındaki ve finansal literatürdeki temel argüman, hem şu anda hem de yakın gelecekte dört ülkenin dinamizm görelî ekonomik büyüklüğüne ve büyük boyutun ekonomik olduğunu ima ettiği varsayımına dayanmaktadır. BRICS kategorisi için merkezi düzenleme ilkesi için büyüme oranı ve yatırımcı karı için fırsatlardan ziyade, daha çok ekonomik boyut önemlidir.

Tüm bunlar, iki gözlemin yapılmasına neden olur. Birincisi, eğer garanti edilmezse büyüme tahminlerinin makul olduğudur. Çin, 1980'den

---

¹⁴ Jim O'Neill, Sandra Lawson, and Roopa Purushothaman, "The BRICs and Global Markets: Crude, Cars and Capital," CEO Confidential, October 2004

¹⁵ Subhash C. Jain "Emerging Economies and the Transformation of International Business" (Cheltenham, UK: Edward Elgar, 2006), s. 15

beri hızla büyümüş, diğer üç BRIC ülkeleri ise küresel ekonomideki paylarını istikrarlı ve kademeli olarak artırmıştır. Dört ülke, dünya üretiminin yüzde 12'sini temsil ediyor. Aslında gelişmiş sanayi ülkelerinin gelişmekte olan ekonomilerle karşılaştırılması için daha uygun olan gayri safi yurtiçi hasılanın satın alma gücü paritesi ölçümünü kullanırsak, Çin ekonomisi zaten ABD'nin dörtte üçü büyüklüğündedir. Dünyanın en büyük dört ekonomisi Amerika Birleşik Devletleri, Çin, Hindistan ve Japonya'dır. Dahası, Brezilya ve Rusya, Almanya, İngiltere, Fransa ve İtalya için benzer boyuttaki ekonomilerdendir. Wilson ve Purushothaman modeline göre, BRIC ülkeleri, 2040 yılına kadar altı sanayileşmiş demokrasinin eşdeğer olacağı bir dünya üretim payına sahip ola bilir. Hatta bu modele göre örgüt gelecekte “Altı Grubu” veya G-6 olarak anılacaktır.¹⁶

İlginç bir şekilde, Brezilya ve Hindistan'da, yüzyılın ortalarına doğru sırasıyla %4 ve %6 olan istikrarlı, kümülatif büyümeyi öngörüyorlar; ancak Çin ve Rusya'da sürekli genişleyen genişleme oranları, eski ülkelerde %3'e ve %2'ye düşüyor. Bunlar, Çin ya da Rusya'daki olası siyasi sonuçların dramatik olarak yavaşlamış olduğunu açıkça düşünmüyorlar.

İkinci bir gözlem, ekonominin büyük ya da küçük boyutunun neoklasik iktisatta esas bir kavram olmadığıdır. Diğer bir deyişle, ekonomik liberallerin uluslararası ekonominin temel doğası üzerine planlaması, muhtemelen daha büyük boyutlara- herhangi bir ekonomik avantajın, daha hızlı büyüme oranı, iyi mülkiyet haklarının korunması veya diğer ekonomik veya özel yatırımcılara faiz oranlarına- özgüdür. Bu çerçevelenme içinde mantıklı bir yatırımcının neden yavaş yavaş büyüyen Brezilya'yı daha hızlı büyüyen Kore'ye veya Malezya'ya tercih edebileceği açık değildir.

1.3.2. Politik Realism ve BRICS

Buradaki sorun, ekonomik liberallerin bir ülkenin görelî boyutunun rolü hakkında pek az bilgi sağlayan düşünce modelinde yatıyor olabilir. Belirtildiği gibi yeteri kadar büyüklükte bir iç pazara

---

¹⁶ Kanada'yı Yedi Grubun tam üyeliğine ekleme (G-7), BRIC ülkelerinin yetiştirme tarihini birkaç yıl erteliyor. Wilson ve Purushothaman'ın Goldman Sachs ekibi, 2040'ı daha unutulmaz bir tarih veya altısı da birlikte çalışmak için daha kolay bir sayı düşünmüş olabilir.

sahip olmaktan beklenen avantajlardan dolayı, bu önerinin bazen doğru olabileceğine inanılması gerekmektedir. Ancak ekonomik büyüklük karlılığın tek belirleyicisi değildir ve bu nedenle "BRICS ekonomileri", tuhaf ve mantıksız bir olgu gibi gözükebilir. Oligopol endişeler nedeniyle firmaları bir pazarda gördüğümüzde boyut da önemli olabilir. Fakat doğal kaynaklar üreticilerin kısmen istisnası dışında, bu da normal olarak ülkeler hakkında nasıl düşündüğümüz değildir. Peki BRICS'in sezgisel itirazının arkasında ne var? Belki de cevap, ekonomik liberallerin bile sınır ötesi ticaret ve yatırım işlemlerinin uluslararası bir siyasi ekonomide gerçekleştiğini kabul etmeleridir.

Kendilerini uluslararası ilişkilerin realist analistleri olarak tanımlayacak olanların perspektifinden baktığımızda, ekonomik büyüklük, göreceli yeteneklerine, diğer bir deyişle ülkelerin "güçlerine" ait önemli bir ipucu olduğu için, ekonomilerin nispi büyüklüğü önem taşıyor. BRICS kavramını bir politik gerçekçinin çerçevelemesi ile anlamamız mümkün mü?

Realistler BRICS kavramını, politik bir realistin çerçevesi aracılığıyla mı görüyorlar? Realistlere göre egemen devletlerin, hükümetlerin hiçbiri diğerlerinin mutluluğundan memnuniyet duymuyor. Uluslararası siyasetin özü "anarşi", devlet egemen olduğunda bile, kararları hukukun ağırlığını taşıyan ve sonuçta güç tarafından desteklenen, meşru, etkili bir merkezi otoritenin yokluğunu ifade eder. Devletler uluslararası yasalar ve aralarındaki uygar davranış kurallarına katılıyorsa, uluslararası yürütme mekanizmalarının olmaması her egemen devletin kendini korumasına ve çıkarlarına bakmasının gerektiğini ifade eder. Karşılıklı güvensizlik gibi bir kendi kendine yardım sisteminde, ne yazık ki ancak kaçınılmaz olarak sorumlu bir ulusal hükümet için rasyonel duruş, güvensiz devletlerin cazip olabileceği gibi, büyük savunma harcamaları, silah yarışları ve istikrarsızlık ve hatta savaşa yönelik potansiyele de yol açmaktadır.¹⁷

Şimdi, referans çerçevemizi dramatik bir şekilde değiştirdik. Ekonomik liberal dünyası, ulus ötesi yatırımın sınırlar boyunca serbestçe

---

¹⁷ Kenneth N. Waltz, "Theory of International Politics" (New York: McGrawHill, 1979) s.128 ; A. F. K. Organski and Jacek Kugler, "The War Ledger" (Chicago: University of Chicago Press, 1981) s. 120; John Mearsheimer, "The Tragedy of Great Power Politics" (New York: W.W. Norton, 2001) s.75

aktığı bir dünyadır. Ekonomik büyüme, yeni teknolojileri açık, ayırım gözetmeyen ve her şeyden önce barışçıl küresel siyasi ekonominin yayılmasını gerektiriyor. Ekonomik liberalizmin uluslararası ilişkiler analogisi "ticaret getiren barış" hipotezinin çeşitli versiyonlarında bulunabilir.

Realistlerin modeli oldukça farklıdır. Realistlere göre ticareti ve yatırım akışları uluslararası ilişkilerin daha önemli ve kalıcı yapısında ortaya çıkıyor ve bunlara bağlı olarak şekilleniyorlar. Dahası, rasyonel ve sorumlu ulusal liderler, küresel sistemin temel olarak anarşik doğasını görmezden gelmezler. Sonuç olarak, ekonomik liberaller ticaretten karşılıklı mutlak kazançlar vurguladığında realistler bir tarafın veya bir ülkenin diğerinden daha fazla fayda sağladığı nispi kazançları fark etmeye hazırlanır. Büyük olasılıkla Birleşik Devletler ve Avrupa'da BRICS kavramı ile yaratılan ilginin büyük kısmı çoğunlukla geleneksel olmayan ve Avrupalı olmayan başlıca güçlerin yükselme olasılığı nedeniyle ortaya çıkan gerçekçi korkulardan kaynaklanmaktadır.

Gerçekçi bir bakış açısından, BRICS hakkında iki soru önemlidir. İlk olarak, bu beş ülkenin herhangi birinin veya tümünün nispeten önemli yetenekleri, günümüzde yeterince önemli veya yakın gelecekte onları küresel düzeyde büyük güçler olarak değerlendirmek için önemlidir mi? İkinci olarak, öyleyse, o zaman bu devletlerarası sistem için ne anlama gelebilir?

Burada grup olarak değil, bağımsız varlıklar olarak görülen BRICS ülkelerinin göreceli gücü sorusu ile başlıyoruz. Uluslararası ilişkilerdeki birincil oyuncuların egemen devletler olduğu realist/neorealist bir dünyayı varsayalım. Elbette, 19. yüzyılda geleneksel büyük bir güç ve 1945-1990 arasında süper güç olarak düşünülen Rusya'nın kavramsallaştırılması-ortaya çıkan bir güç olarak, realist bir perspektiften belirgin bir şekilde gariptir. Rusya azalan bir büyük güç ya da yükselen bir BRICS mi? Bu meşru bir sorundur, ancak burada bir kenara bırakıyoruz ve Rusya'yı gelişmekte olan bir güç olarak görüyoruz.

1.4. ULUSLARARASI GÜÇ BAKIMINDAN BRİCS

Makalenin bu bölümünde, BRICS'in hepsinin veya büyük bir çoğunluğunun büyük güç olma yolunda ilerleyip ilerlemediğini değerlendirmek için çeşitli nicel kanıtlara bakmalıyız. Goldman Sachs ekonomistleri tarafından yapıldığı gibi, Yedi sanayi ülkesinin altı büyük üyesini karşılaştırmak yerine, en büyük beş endüstriyel demokrasiyi dört BRIC ile karşılaştırmalıyız. Geleneksel olduğu gibi, askeri güçle başlayalım.

BM'de günümüzde 193 üye devlet olmasına rağmen, 2006'da ABD tek başına dünya askeri harcamalarının % 45.7'sini oluşturuyor. Daha sonra en büyük paya sahip olan Britanya, yalnızca % 5,1 katkıda bulundu.¹⁸ Dünya askeri harcamalarını % 2 veya daha fazlasını tutan diğer ülkeler, Fransa, Japonya ve Almanya ve bunların dört BRIC ülkesinden üçü-Çin, Rusya ve Hindistan, sırasıyla % 4.3, 3.0 ve 2.1'dir. Bu yedi ülkenin payı, dünya askeri harcamalarının yalnızca % 26,1'ini oluşturuyor. Açıkça görüldüğü gibi askeri olarak dünya tek kutupludur.

Sonra ekonomiye dönüyoruz. Hatta analistler, güvenlik dengesi ile açıkça ilgilenirken bile, zenginliklerin silah satın almak ya da üretmek için kullanılabileceğini pragmatik olarak gözlemlemektedir. İki güç geçiş teorisyeni, Organski ve Jacek Kugler, ulusal gücün belirlenmesinde en iyi gösterici olarak GSYİH'nı tercih etmişler.¹⁹ Yukarıda da tartışıldığı üzere, dört BRICs zaten istihdam ölçütlerine bağlı olarak ilk on ile on beş arasında yer alıyor ve önümüzdeki on yılda büyük olasılıkla bu sıralamayı yukarı çekecektir. Ekonomik büyüklük devlet iktidarının asgari şartı ise, BRICS muhtemelen yirminci yüzyılın başında yeni ana güç olacaktır.

ABD	1955	1978	1991	2001
Japonya	27	14	14	15
Britanya	5	5	5	5
Almanya	5	3	3	2
Fransa	4	3	3	3

¹⁸ **The Hobbled Hegemon,** The Economist gazetesi, Haziran 28, 2007

¹⁹ Organski and Kugler, **"The War Ledger"** s. 45.

G5	3	2	2	2
Çin	42	27	27	27
Hindistan	9	12	11	13
Rusya	5	5	6	7
Brazilya	18	18	10	6
BRİCS	1	2	2	3
G5+BRİCS	33	37	29	29
	75	64	56	56

Alternatif olarak, birden fazla güç türünü birleştiren bir indeks oluşturabilir. Michigan Üniversitesi Savaş İlişkileri Birliği Projesi, toplam nüfusu, şehir nüfusu, demir ve çelik üretimi, enerji tüketimi, askeri personel ve askeri harcama olmak üzere altı bileşeni olan Ulusal Güç Kompozit Endeksi üretti. Endeks, her ülkenin altı kategorideki her birinin payını alır ve Tablo 3'te gösterildiği gibi, ülkenin toplam dünya malzeme kapasitesindeki tahmini payını hesaplamak için ortalamaları alır. Tablo birkaç eğilimi önermektedir. Birincisi, ulusal güç ile ilgili ulusal maddi becerilerin dağılımı, savaş sonrası dönem boyunca belirgin biçimde dağınık ve merkezi olmayan hale geldi. Tabloda yer alan ülkeler, 1955'teki toplam dünya kapasitesinin %75'ini oluştururken, payları 2001'de sadece %56'ya düşmüştü. Bu oranın yarısından fazlası, savaş sonrası ilk üç yıl boyunca tahmin edilen ABD'nin kapasitesinin düşmesine karşılık geliyordu. Sovyetler Birliği'nin dağılması da çarpıcı bir etkiye sahip ve ülkenin küresel güçten aldığı payın %18'den %10'a düşmesine neden oluyor. Bununla birlikte, ABD'nin "tek kutuplu anı" olduğu varsayılan gerçek şu ki: 1991'de Çin 11, ve Rusya için 10 olmak üzere toplam dünya kapasitesinin %14'ünü aldı. Bu endeksten dolayı, BRICS'in toplam malzeme kabiliyeti, 1991 yılının başlarında G-8'in kabiliyetine eşitti. 2001'de ABD ve Çin her biri büyük devletler olarak sayılıyor ve diğer tüm devletlerden daha çok kapasiteye sahip olmaktadır.

Kasıtlı olarak, 19. yüzyılın başlarına dayanan veri serilerini birleştirmek için yaratılmış olan Savaş İlişkileri Birliği Projesi'nin 21.

yüzyılın başında milli kabiliyetin önemli boyutlarının temsilcisi olmadığını ortaya koyabilir. Örneğin, ekonomik büyüklükleri ölçen hiçbir bileşen yoktur. Endeks, sanayileşme veya teknolojik gelişmişliğe ilişkin sadece dolaylı önlemler içerir. Kişi başına düşen gelir, ayrıca dışlanmış, teknolojik gelişme için kolay ve oldukça güvenilir bir gösterici olabilir.

Elbette ki, G-8'in tamamı yüksek gelir, Brezilya ve Rusya genellikle orta gelirli ülkeler, Çin ve Hindistan ise düşük gelirli ülkeler olarak sınıflandırılıyor. Başvurulan bilimsel patentler, cep telefonu ya da kişi başına internet kullanımı veya benzeri önlemler hakkında veri toplanması, kişi başına düşen gelir sıralamasına benzer sonuçlar verecektir.

Az önce sunulan göreceli enerji endeksinde gözle görülür derecede önemli bir ihmal, doğal kaynak varlıklarının miktarının belirtilmesidir. Örneğin, hem içme hem de endüstriyel kullanıma yönelik suya erişim, 21. yüzyılın belirleyici konularından biri olarak kanıtlanabilmektedir. Bu durumda muhtemelen Japonya, Rusya ve Brezilya hariç olmak üzere G-8, yeterince iyi donatılmış gibi görünüyor; Çin ve Hindistan, özellikle küresel ısınma devam ederken akut sıkıntılarla karşı karşıya kalacaklar.

Enerji kapasitelerini hesaplamak daha zordur. İngiltere istisna olmakla, G-8'in tümü savunmasızdır. Birleşik Devletler, Çin ve Rusya'nın hepsi büyük enerji üreticileri olmasına rağmen, Japonya, Almanya ve Fransa kendi iç ihtiyaçlarının yarısından fazlasını ithal etmektedir. ABD çok verimsiz olduğu için tüketiminin 1/3'ni ithal ediyor. ABD'e, BRICS de dahil olmak üzere diğer ülkelerden gelen baskı, hem tüketimde, hem de karbon emisyonlarını azaltması doğrultusundadır. Çünkü ABD'nin payının orantısı diğer ülkelerle karşılaştırılmayacak kadar çoktur.

Dört BRIC ülkesi son derece değişken enerji profillerine sahiptir. Çin şu anda enerji tüketiminin payı olarak düşük enerji ithalatına sahip olsa da, hükümet gelecekteki enerji ihtiyaçlarını büyük oranda artacağından endişelendiriyor. Bu zorunluluk, Çin'in dış ekonomi politikasının büyük kısmını yönlendiriyor; çünkü yöneticileri, Sudan'dan Venezuela'ya kadar doğal kaynak kiralama ve uzun vadeli tedarik sözleşmeler yapmak istiyor. Çin'in enerji üretimi ve kullanımı da son

derece kirli ve verimsiz. Çin Dünya tüketiminin %13'ü ile emisyonların %18'ini oluşturuyor. Çin'in toplam karbon emisyonu ancak Birleşik Devletler'inkinden fazladır. BRICS ügeleri arasında Hindistan, hem büyük fosil yakıt rezervlerinden yoksun, hem de nispeten enerji açısından savunmasız durumdadır. Biyoyakıt üretimini Brezilya ülkesi için cazip hale getiren bol toprak ve su kaynaklarıdır. Hindistanın, aynı zamanda, nüfus büyüklüğünü göz önüne alındığında en düşük elektrik kullanımı olan dört ülkeden biri ve dolayısıyla en çok bastırılmış talep gören ülkedir.

Rusya, dünya ham petrol üretiminin %12'sini ve doğal gaz üretiminin %22'sini sağlayan çok önemli bir enerji ihracatçısıdır.²⁰ Enerjiyi tüm kaynaklardan ihraç etmek, ülke genelinde tüketiminin %80'ine eşittir. Rusya'nın enerji zorlukları, doğal kaynak yönetiminin klasik kurumsal sorunlarından kaçınmakla ilgilidir. Bu zorluklar, "Hollanda hastalığı" olarak bilinen bir senaryo aracılığıyla sanayi öncesi hale getirmeye neden olan aşırı değerlenmenin döviz kurundan yolsuzluk ve sürdürülemez ekonomik halkçılık teşviklerine kadar değişmektedir. Rusya, ABD gibi, küresel nüfusun tüketim payından tahmin edeceği beş kat daha fazla enerji tüketiyor. Rusya'nın enerji tüketiminin bir kısmı enerjik olarak üretilmiş büyük ihracat üretimiyle ilgilidir ancak genel enerji profili, Rusya'nın gelecekteki enerji tasarrufu çabalarına katılmasının sorunlu olabileceğini göstermektedir.

Son olarak, Brezilya nispeten şanslı duruma bulunmaktadır. Brezilya hem petrol, hem de doğalgaz ithal ederken, enerjisinin %83'ünü hidroelektrik enerjiden almaktadır.²¹ Brezilya hem şeker, hem de etanolün dünyadaki en büyük üreticisi ve biyo yakıt üretimindeki karşılaştırmalı verimlilik, biyo yakıt ihracatında büyük genişleme imkânı olduğunu göstermektedir. Biyo yakıtlar ve yanıcı atıklar şu anda dünya enerji kullanımının yaklaşık %11'ini, petrol %34, kömür %25 ve doğalgaz için %21 oluşturuyor.²² Uluslararası kamuoyları küresel ısınmaya karşı daha fazla endişe duyduğundan, biyoyakıtlara olan ilgi, muhtemelen Brezilya'nın avantajına da ulaşmalıdır. Genel olarak,

---

²⁰ **The Hobbled Hegemon,** The Economist gazetesi, Haziran 28, 2007

²¹ World Bank, World Development Indicators Online, 2007 Eylül makalesi www.worldbank.org. Brezilya'nın enerji profili ve sözü ile ilgili olarak bu sayıdaki Sotero ve Armijo'ya bkznz.

²² Uluslararası Enerji Ajansı, Dünya enerji istatistikleri 2006 (Paris: IEA, 2006), s. 6.

göreceli bir enerji hesaplamasına bir enerji açıklığı boyutunu dahil ettiğimiz ölçüde, Rusya ve Brezilya en güçlü görünürken, Çin ve Hindistan zayıf gözüküyor.

G-8 ve BRICS ülkelerini karşılaştırmanın bir başka yolu, uluslararası mali gücün kullanılmasıdır. Birkaç önemli önlemle, ABD'nin küresel finansal hegemonyası son on yılda azaldı. İlk olarak, toplam döviz varlıklarının para birimi kompozisyonuna bakmalıyız.

ABD Doları artık, merkez bankalarının bir zamanlar yaptığı resmi rezerv tutumlarına hâkim değil. II. Dünya Savaşı sonrası dönemde merkez bankalarının elinde bulundurduğu hemen hemen tüm döviz rezervlerini oluşturan dolar, 1989'da resmi rezervlerin tahsis edilmesinde yalnızca %55'ine düştü. 1990'larda resmi döviz rezervlerinin ABD Doları payı kısa bir süre için arttı. Muhtemel küresel finansal krizlerle ilişkili bir "kalite uçuşu" nedeniyle, 1998'deki toplam rezervlerin yaklaşık %70'ini oluşturuyordu. Fakat yüzyılın başından itibaren doların yapısal çöküşü yeniden başlamıştı. Resmi döviz rezervlerindeki ABD Dolarının payı, 2005 yılının üçüncü çeyreğinde %66'ya gerilerken, avro varlıkları %24'e yükseldi ve Washington'da endişe yarattı. Buna ek olarak, günümüzde merkez bankaları döviz varlıkları hakkında daha fazla bilgi sahibi konumundalar: 1989'da rezervlerin sadece %7'si "ayrılmamış" rezerv olarak rapor edilmişken, 2005 yılına gelindiğinde %32'nin üzerindedir.

Küresel finansal gücün ikinci bir göstergesi, nakit ve likit finansal varlıkların bulunduğu ülkedir. Bunlar, ülke genelinde para birimini ve ekonomiyi saldırıya karşı korumak, yurt dışında olası finansal krize müdahale etmek ve ya ülkelerarası siyasi görüşmelerde bedelsiz olarak finans piyasalarına erişimin engellenmesini veya reddini tehdit etmek için kullanışlıdır. Geçtiğimiz yıllarda ABD'nin diğer ülkelerin para birimlerini (merkez bankası tarafından tutulan döviz rezervlerini) resmi olarak elinde tuttuğu miktarlar dramatik bir şekilde azalmıştır. İkinci Dünya Savaşı'nın sonunda ABD, başta İngiliz Sterlingi ve diğer Batı Avrupa para birimleri olmak üzere küresel döviz rezervlerinin en büyük payı olan parasal altın ile aynı oranda kaldı. Ancak, 1980 yılından bu yana muazzam bir yapısal değişim yaşandı. ABD ekonomisinin dünya üretiminin %28'ini oluşturmasına rağmen, resmi döviz rezervlerini tutan

ABD hükümeti, Tablo 5'de gösterildiği gibi, küresel rezervlerin yalnızca %1'ini temsil ediyor. Eğer döviz rezervleri bunun yerine parasal altın kurundan hesaplanıyor ise, ABD payı sırasıyla %21 ve %18 ile Çin ya da Japonya'nın payından %4 fazla, %6 ile Tayvan ve Kore'den biraz daha az, Rusya, Hindistan, Singapur ve Almanya'nın paylarının %4, 3, 3 ve 2'si civarındadır.²³

	Döviz Rezervi	Stok (İçinde Bulunan)	Stok (Dışarda bulunan)
ABD	1.1	16.0	19.2
Japonya	17.3	1.0	3.6
Britanya	0.8	8.0	11.6
Almanya	0.8	5.0	9.1
Fransa	0.8	5.9	8.0
G5	20.8	35.9	51.5
Çin	23.8	2.0	0.4
Hindistan	3.4	0.4	0.0
Rusya	5.8	1.3	1.1
Brazilya	1.7	2.0	0.7
BRİCS	34.7	9.7	2.2
G5+BRİCS	55.5	45.6	53.7

Aynı zamanda Tablo 5 'de gösterilen doğrudan yabancı yatırım stokları, finansal çekiciliğin içe yönelmişliğinin ve nüfuzun dışarıya doğru bir diğer göstergesidir. G-8 ülkeleri doğrudan yabancı yatırım için en çekici yer olmaya devam ederken, BRICS'in payı artmaktadır: Çin, Rusya ve Brezilya'nın her biri Japonya'dan daha fazla doğrudan yabancı yatırım stokuna sahiptir. BRICS ekonomilerine dayanan çokuluslu firmalardan gelen dış doğrudan yatırımlar da artıyor. Bununla birlikte,

²³ Dünya Bankası, Dünya Kalkınma Göstergeleri, 2007 Ağustos.

DYY stokları zamanla yavaş-yavaş biriktikçe, güç göstergelerinde geride kalmaktadırlar. Gösterilmeyen yıllık akışlar, daha hızlı bir yakınsama ortaya koymaktadır.

Şaşırtıcı olmayan bir şekilde, bu yapısal küresel mali değişimlerin önemli olup olmadığı konusunda aktif bir tartışma vardır. Örneğin, ABD döviz varlıklarının istikrarlı bir şekilde daralmasının bir nedeni, ana para birimi ülkesinin sahip olduğu senyoraj imtiyaz hakkının kullanılmasıdır. Bir ülkenin ülke para birimi, bir değer deposu olarak yurtdışında talep görürken, uluslararası işlem amaçları için o ülke, devlet sınırları içinde kullanımı için talep edilenlerden daha fazla miktarda yayın yapabilir. ABD hükümeti, yabancılar dolar sarfetmeye hazır olduğu müddetçe baskı yapabilir ve harcayabilir. Ayrıca, neredeyse tüm yabancı merkez bankalarının muazzam yatırımları nedeniyle, özel ticaret toplumlarından dolar cinsinden varlıklarda bahsetmemekle birlikte, dramatik bir dolar değer kaybı, tüm egemen aktörler tarafından korkuyla yaklaşıyor. Birleşik Devletlerin muazzam ticaret açıkları, yabancı sermayeli bankalar genellikle dolarlarını ABD hazinesi menkul kıymetlerine yatırdıklarından eşdeğer ölçüde yabancı sermayenin girişi ile eşleştirilir. Harvard ekonomistleri Ricardo Hausmann ve Federico Sturzenegger, ABD'nin uluslararası hesaplarının yanlış anlaşıldığını ve yanlış hesaplandığını ve aslında büyük üretkenliği ve gücü yansıttığını iddia ediyor.

Ancak, ölçülmüş döviz rezervleri stokundaki değişim önemli ise o zaman yeni iktidar sahipleri olarak Japonya, Asya'da gelişmekte olan ülkeler ve petrol ihracatçıları göstere biliriz. 2007 yılının ağustos ayında kısa, fakat gerçek küresel piyasalardaki karışıklık, Çin'in ABD Doları büyüklüğündeki dolar rezervlerinin küçük bir bölümünü ABD hükümetinin menkul kıymetlerine değil, daha yüksek getiri sağlayan, ancak şirket sermayesi dahil olmak üzere daha riskli özel menkul kıymetlere yatırım yapmaya başlayabileceğini açıkladı. SWF olarak bilinen bu yeni yatırım araçlarında, Çin'i de ihtiva eden Asya ve Orta Doğu'daki hükümetlerin 2.5 trilyon doları kontrol ettiği tahmin edilmektedir. ABD hazine bakanı ve 1990'lı yılların finansal krizlerinde öncü rol oynayan diğer Amerikan finansal görevlileri olmasına rağmen,

Japonya'yla birlikte Çin ve diğer gelişmekte olan ülkeler mali kartların ön plana çıkmasına neden olabilir mi?

SWF'lerin en büyük sahipleri petrol üreten bir ileri sanayi ülkesi(Norveç), Petrol İhraç Eden Ülkeler Örgütü'nden üç Orta Doğu üyesi, OPEC(Birleşik Arap Emirlikleri, Suudi Arabistan ve Kuveyt) ve gelişmekte olan üç piyasa ekonomisidir(Singapur, Çin ve Rusya). Bazıları, egemen servet fonlarının on yıl içinde 10 trilyon dolara ulaşabileceğini tahmin ediyor. Eski IMF baş ekonomisti Kenneth Rogoff "Bu boyutta onlar küresel finansal sistemdir" demişti.²⁴

Bu bölüm şimdiye kadar "bireysel egemen devletlerin göreceli gücünü vurgulayan gerçekçi bir çerçeveye" ışığında "BRIC ülkeleri" kategorisini incelemiş oldu. Buraya kadar Çin oldukça umutverici görünüyor, Hindistan ve Rusya biraz daha az, Brezilya ise daha az. Sonuç olarak, Çin'in kısa sürede büyük bir güç olması sonucunda, ABD ikinci olacak ve diğer üçünün aynı zamanda büyük güç olabileceğini tahmin etmek daha mantıklıdır. Birkaç ilgili boyutta, bu beş ülke yakında Birleşik Devletlerin ve geleneksel Batı Avrupa müttefiklerini aşacak, ancak Batı Avrupa ülkeleri daha yakın bir siyasi birliğe doğru hareket ederse, bu karar önemli ölçüde değişecektir. ABD ezici bir çoğunlukla eşitlik arasında birinci olmaya devam etse de, çok kutupluluğu yine de artırıyor.

1.5. ÇOK KUTUPLU SİSTEMİN ETKİLERİ

Bu bölüm için ikinci soru, realist bir anlayış içinde yeni bir dizi meydan okuyucu ülkeler de dahil olmak üzere, yükselen çok kutupluluğun muhtemel sistematik sonuçlarıyla ilgili olmaktadır. Kendimize kaç tane realistin statükoyu anlamış olduğunu hatırlatarak başlıyoruz. Bir çok yazarlara göre Sovyetler Birliği'nin parçalanmasının sonucunda uluslararası sistemin tek kutuplu olacağı ön görülmekteydi. 1990'da Charles Krauthammer makalesinde şunları yazdı: "Eski iki kutuplu dünyanın, Japonya, Almanya veya Avrupa, Çin ve eski Sovyetler Birliği ülkelerinin yeni merkezlere dağılmış güçle çok kutuplu

---

²⁴ Bob Davis, "How Trade Talks Could Tame Sovereign Wealth Funds," Wall Street gazetesi, Kasım 29, 2007, s. A2.

bir dünya yaratabileceği düşünülüyor. Soğuk Savaş sonrası uluslararası düzen çok kutuplu değildir aksine tek kutupludur. Dünya gücünün merkezi, Batı müttefiklerinin de ABD'ye katılmasıyla, ABD tartışmasız bir süper güç olmuştur."²⁵

On yıl sonra, tezini tekrar vurguladı: “1990'da ilk kez tek kutuplu model önerdiğimde, şunu yazmışım: Amerika, ekonomisini batırmazsa, tek kutuplu otuz ya da kırk yıl sürebilirdi. O zaman cesur görünüyordu. Bugün oldukça mütevazı görünüyor. Tek kutuplu an, tek kutuplu çağ haline geldi. Bununla birlikte, değişen dünya düzeyinde dayanıklılığını kararlaştırdığı doğrudur. Bu, büyük oranda Amerikalılar tarafından hoş karşılanıp karşılanmadığına veya dökülmesi gereken bir yük olarak görüleceğine bağlı olacaktır.”

Krauthammer de dahil olmak üzere yeni muhafazakâr dış politika analistleri, böylece on yıllardır geleceğe dönmesini bekledikleri ABD'nin liderlik yeteneğini ve görevini telaffuz ettiler. 21. yüzyılın ilk yılları, ABD Başkanı George W. Bush'un eylemci dış politikası tarafından da gösterildiği gibi, Amerikanın kendini iddialı göstermesinin bir dönemi olmuştur. Fakat realistlere göre eğer Çin ya da BRICS'in diğer ügeleri ABD'nin büyüme hızına yetişiyor olsaydı, tek kutuplu ulusal düzende Amerika'nın egemen rolübu kadar uzun sürmezdi. Bazı realistler, uluslararası savaş için belirli bir tehlike döneminin, eski hegemonlukları azaldıkça ve yeni bir hegemon yükseldiğinde ortaya çıktığı görüşündeler. Ancak, birçok realist analistlere göre Çin'in ortaya çıkışına ve Rusya'nın yeniden doğuşuna büyük güçler tarafından endişeyle yaklaşılırken Japonya, Hindistan ve Brezilya'yla ilgili umursamaz görünüyorlar. Bunun nedeni belki de Çin ve Rusya daha büyük bir askeri tehdit oluşturduğu ve beyan edilmiş nükleer silahları olan devletler olmasıdır.²⁶

Bir çok realist bilim adamı Çin'in öncülüğünde, ama muhtemelen Rusya da dâhil olmak üzere güçlü bir Batı karşıtı ve anti-liberal değerler koalisyonunun ortaya çıkmasından endişe duyuyor. Bu korku iki şekilde ifade edilmektedir: “Ortaya çıkan şey "Batı Olmayan Bir Dünya" dır. Bu dünya, gelişmekte olan ülkelerde, batı kontrollerinden şaşkırtıcı derecede

---

²⁵ Krauthammer, “**The Unipolar Moment**” Foreign Affairs, baskı 70, (1990/1991), s. 31

²⁶ Ronald L. Tammen, “**The Impact of Asia on World Politics: China and India Options for the United States,**” baskı. 6 (2006), s. 563-580

özerk olan mallar, para, beşeri ve fikir akışlarında hızlı bir şekilde birbirine bağıllığın derinleşmesine dayanmaktadır. Yükselen güçler Alternatif bir kurumsal mimari ifade etmeye başladı. Dünyadaki dokunulmaz egemenlik Batı olmadan "modern" liberal enternasyonalizmin ana ilkelerini ve özellikle devletin işlerine politik veya askeri müdahale haklı kılan genel sivil toplum ya da kamuoyu kavramı reddetti.

1945'te Almanya ve Japonya'nın yenilgisinden bu yana yok olan ekonomik açıdan başarılı otoriter kapitalist güçlerin geri dönüşünü temsil eden Çin ve Rusya, ancak son iki ülkenin olduğundan çok daha büyüktür. 20. yüzyılda olduğu gibi, ABD faktörü liberal demokrasinin savunmaya atılmaması yönündeki en büyük güvencesi olmayı sürdürüyor. Başka bir deyişle, Amerika'nın tek kutuplu anının sona ermesi, merkezileşmiş, otoriter fakat kapitalist bloğa fırsat verebilir. Rusya, kendisini güçlendirmek isteyip istemediği konusunda saf güç dengeleme kriterleri hakkında karar vermeyi bırakabilir. Dolayısıyla Doğuya ittifak ortaklıkları gibi bakıyor.Ama gerçekçiliğin zihinsel modeline dönersek, şok net bir gerçekçi çerçeveleme, hiyerarşik olmayan bir sistemdeki rasyonel ittifak tercihlerinin, yalnızca bir ülkenin ve ya ittifak sisteminin diğer birimler için makul bir tehdit oluşturacak yeterli yeteneklere ulaşmasını engellemek isteyen ülkeler bazında yapıldığını önermektedir. Çinin, gelecekteki yıllarda endüstriyel demokrasilerde birçok analist tarafından neden olağan dışı bir askeri tehdit gibi algılandığını merak edebilir. Bir kez daha dikkate almamız gereken konu ise bazı analistlerin uluslararası sistemde önemli olan şeylerle ilgili sezgileri, bilinçli zihinsel modelden daha fazla noktalara değindiğidir.

1.6. LIBERAL KURUMSALLAŞMA VE BRİCS

"BRICS" konseptine ilişkin nihai bakış açımız liberal kurumsalcı bakış açısıdır; burada, kurumları ve ya fikirleri ve kurumları ve ya fikirleri belirten uluslararası ilişkilerin tüm okullarını ve alt okullarını , uluslarötesi ya da uluslararası çıktıları somut olarak etkileyebilir. Liberal kurumsalcı model, gerçekçi, dengeleyici bir güç çerçevesinden başlar ve

daha sonra, katı realist bir model içerisinde önemli, fakat başka ilave varsayımların da yapılmasına izin vermez.²⁷

1.7. GÜÇ VE ETKİNİN FARKLI KAYNAKLARI

Yeni başlayanlar için, en liberal kurumsalcılar, "güç" tanımını, devletlerin göreceli gücünü değerlendirmede "yumuşak" ve "sert" yetenekler için genişletecekler. Eğer diğer ülkelerdeki vatandaşlar ülkenize üniversiteye devam etmek isterse, kendi dilinizi konuşmak, filmlerinizi izlemek, ülkenize göç etmek ya da siyasi kurumlarını veya kültürel değerlerini sizin gibi tanımlamak istiyorsanız, ülkenizin yumuşak gücü vardır. Askeri güçten büyük bir iç pazara kadar uzanan güç yeteneği, bir ülkenin başkalarının işbirliğini kazanmak için kısıtlamaları (askeri tehditler) veya teşviklerin (pazar erişimini) kullanmasını sağlayabilir. Buna karşın, yumuşak güç kullanımı, ikna ve işbirliğine ilham vermenin öykünme isteğine dayanıyor. Yumuşak güç bir ülkenin itibarını, siyasi istikrar, ekonomik büyüme, diplomaside güvenilirlik veya uluslararası kurumları yönetmede kamuya duyurulması nedeniyle yaşamaktadır. İtibar ya da dünya kamuoyu, göreceli güç göstergesi ve sert ve yumuşak güç bileşenlerini tartışmalı olarak içeren bir göstergedir. Almanya Bertelsmann Vakfı son zamanlarda hem bugün hem de yakın gelecekte dünya güçleri olarak gördükleri ülkelerin ve büyük uluslararası örgütlerin dokuz ülkesinden gelen çok sayıda katılımcıya sorgu yaptı. Tablo 6 bulguları özetlemektedir. Katılımcıların yüzde 50'sinin ya da daha fazlasının 2020'de büyük güç olmasını beklediği tek iki ülke Birleşik Devletler ve Çin'dir.

	Günümüzde	2020`de
ABD	81	57
Japonya	37	32
Britanya	33	30
Almanya	26	22

²⁷ Joseph S. Nye "Soft Power: The Means to Success in World Politics" (New York: PublicAffairs Press, 2004), s. 79

Fransa	21	20
Avrupa Birliği	32	26
Çin	45	55
Hindistan	12	16
Rusya	27	24
Brazilya	5	10
Güney Afrika	4	6
BM	26	23

Fakat gerçekçi çerçeveleme ile karşılaştırıldığında liberal-kurumsalci zihinsel modelin kritik farklılıkları, yumuşak güç bileşenlerini küresel sistemdeki devletlerin göreceli sıralamasına değerlendirmemize bırakmaktan öteye gidemez. Birincisi, liberal kurumsalci (bazen neoliberal kurumsalci ya da sadece kurumsalci olarak adlandırılırlar), devletlerin göreceli yeteneklerine ek olarak, uluslararası kurumların yarattığı teşvik ve imkânların devlet seçimlerini ve küresel sonuçları etkilediğine inanırlar. Uluslararası ilişkilerdeki tek önemli aktör devlet değildir. Belli koşullar altında, uluslararası hükümet kuruluşları(IGO'lar) ya da ortak beklentilerin küresel "rejimleri" daha az resmileştirilmiş olsa da kuşku egemen devletleri rasyonel olarak karşılıklı olarak karşılıklı yarar sağlayan karşılıklılık ve güven ilişkileri içinde bulabilir. Devletlerarası diplomasi, ortak hareket ederek kendisini savunmasız hale getiren bir parti olarak tanımlanan, toplu eylemin sayısız acil sorunları ortaya koymaktadır. Bununla birlikte, karşılıklı işbirliği herkese daha iyi bir sonuç verir. Örnekler kirlilik kontrolü ile silahsızlanma arasında değişir. Liberal kurumsalci, devletten devlete diplomasiyi uluslararası uluslar arası özel işbirliği ve izleme ile birleştiren resmi IGO'ların ve daha az resmi hale getirilmiş küresel rejimlerin, ölçülebilir ve çoğunlukla olumlu biçimde değişen uluslararası ilişkileri olduğunu öne sürüyorlar. Bu, son büyük güç savaşı olan İkinci Dünya Savaşı'ndan sonraki 60 yıl içinde özellikle geçerliydi. Örneğin, düzenli ve karşılıklı silah doğrulama, silah yarışlarının teşviklerinde azalma yaratarak, kazara savaşı olasılığını

azaltır. Dünya Ticaret Örgütü(DTÖ) gibi uluslararası ekonomik kuruluşlara üyelik, ticareti, sözleşmenin uygulanmasını ve ekonomik büyümeyi kolaylaştırır.

İkincisi, pek çok liberal kurumsalcı daha teorik adımlar atacak ve yerli kurumların veya fikirlerin ve değerlerin de devlet seçimlerini ve uluslararası sonuçları etkileyeceğini iddia edecektir. Örneğin, demokratik barış teorisi, demokratik devletlerin çiftlerinin veya çiftlerinin karşılıklı güvenin önündeki engelleri aşabileceğini ve en az bir devletin otoriter olduğu ülkelerden çok daha fazla gönüllü olarak işbirliği yapabileceklerini önermektedir. Demokratik diyalektlerin karşılıklı güven ilişkileri kurması için önerilen bir mekanizma demokratik ülkelerin nispeten şeffaf ve yavaş hareket eden iç politika süreçlerine dönüşüyor. Demokrasilerde çok sayıda potansiyel veto oyuncusuyla, ani politika değişikliği son derece düşüktür. Demokratik liderlerin, bir müttefikte sürpriz olmayan bir sürpriz saldırı başlatan otoritelerden daha az yetenekli oldukları söyleniyor; zira demokratik halklar eski bir arkadaşı bir gecede "haydut devlet" olarak yeniden sınıflandıramazlar. Uluslararası anlaşmaların bozulması için maliyetler demokrasiler için daha yüksektir.⁴³ Diğer analistler, demokrasinin anlaşmazlıkları barışçıl yollarla çözmeye yönelik "dovish" değerinin ve insancıl ve evrensel normlara olan bağlılığının altını çizmektedir. Liberal kurumsalizmin bu "yapısalcı" türevine göre, vatandaşlar ve liderleri tarafından tutulan değerler devlet seçimlerini değiştirebilir. Değişiklik, geleceğin devlet liderleri ve demokratik toplumların teşviklerini ve tercihlerini oluşturan kalıcı ve sonuçta ortaya çıkan uluslararası kurumları yaratmaya veya sürdürmeye yardımcı olabilir.

Kurumsalcı zihinsel model, BRIC'lerin sahip oldukları maddi imkânları değil, aynı zamanda liderlerinin ve liderlerinin ne istediğini soruyor. Liberal bir kurumsalist, muhtemelen yeni bir G-7'nin, belki de Birleşik Devletler, Japonya, dört BRIC ve Avrupa Birliğinin ortak bir ses olarak -20. Yüzyılın ortalarında- uluslararası kurumların ve küresel işbirliğinin karakterini değiştirip değiştirmeyeceğini soruyor . Bu çerçevelenme, BRICS'in iki ayrı alt grubunun bulunduğunu ortaya koyuyor: çoğunlukla otoriter güç olarak ortaya çıkan Çin ve Rusya; bazen kaotik olarak demokratik olan Hindistan ve Brezilya.

1.7.1. BRICS ve Atlantik Yapının Dengelenmesi

Burada ise uluslararası arenada dengeleyici bir sistemin oluştuğunu görmekteyiz. Uluslararası ilişkilerde “Soft-balancing” denen kavram bu noktada önem kazanmaktadır. Zira yükselen güçlerin oluşturduğu BRICS ülkeleri uluslararası sistemde çok kutuplu düzenin yerleşmesine hizmet etmektedir. Ülkelerin aynı çizgide tutum sergileyerek uyumlu hareket etmesi dünya siyasetindeki önemli olaylarda grubun söz sahibi olmasını sağlayacaktır. Grubun uluslararası düzeydeki etkinliğinin sağlanması üye ülkelerin uluslararası gelişmelere ortak tepki vermesine bağlıdır. BRICS bu noktada üye ülkeler arasındaki ahengi muhafaza ederek daha aktif olmalı ve karar mekanizmasını bu doğrultuda işletmelidir.

Dünya siyasetinde hedeflenen tesirin gerçekleştirilememesi üye ülkelerin farklı özelliklere ve dış politika önceliklerine sahip olmasından kaynaklanmaktadır. Zira BRICS üyelerinin her biri farklı coğrafyalarda bölgesel güç konumundadır ve aynı gelişmeler kapsamında üye ülkelerin milli menfaatleri farklılık arz edebilmektedir. Özellikle İran’a yaptırımlarla ilgili BM Güvenlik Konseyi oylamasında Brezilya’nın “hayır” oyu vermesi karşısında, Rusya ve Çin’in “evet” oyu vermesi grup içindeki koordinasyonun tam sağlanamadığını göstermiştir. Bu da BRICS’in zayıf noktaları olduğunu ve tam anlamıyla ortak politikalar üretmekten henüz uzak olduğunu göstermektedir.

ABD ve Asya-Pasifik ilişkisinin yapılandırılması süreci:²⁸

ABD’nin dünya hâkimiyetine giden yolu, bağımsızlığından itibaren aşamalı bir şekilde gerçekleşmiştir. ABD önce Latin Amerika’da sonra da Pasifik’te önemli bir devlet haline gelmiştir. ABD’nin sınırları daha Pasifik kıyılarına ulaşmadan çok önce Amerikan bayraklı gemiler Güneydoğu Asya sahillerinde görünmeye başlamıştır. Asya’yla ticaret yapan ilk gemi 1784 yılında New York’tan Çin’in Canton limanına sefer düzenlemiştir. ABD 1820’li yıllardan başlayarak Çin’le ticaretini sürekli artırmıştır. Bu dönemde Çin, komfluları Kore ve Japonya’ya göre daha kapalı bir görünüm sergilemekteydi. Amerikan politikası bazı noktalarda

²⁸ Selçuk Çolakoğlu “Amerikan Dış Politikası” s. 198

Avrupalılardan farklılık arz ediyordu. Avrupalı devletlerin aksine ABD'nin Asya'da sömürge bulmak gibi bir niyeti yoktu ve sadece serbest ticaret fırsatlarından yararlanmak istiyordu. Bu yüzden tüm devletlerin aynı ticari hak ve ayrıcalıklara sahip olduğu açık kapı politikası ABD için yeterliydi.

1905-1945 arası dönemde ABD'nin Pasifik'teki en önemli rakibi Japonya, II. Dünya Savaşı sonrasında kayıtsız şartsız teslim olmuştur. Savaş sonrasında ABD'nin filli işgali altına giren Japonya, bu dönemde uluslararası sistemde ortaya çıkan köklü değişikliklerle birlikte Washington için bir düşman olmaktan çıkıp bir müttefik haline gelmeye başlamıştır.

ABD'nin II. Dünya Savaşı sonrası Asya-Pasifik bölgesinde iki büyük önceliği olmuştur. İlk olarak, Japonya'nın tekrar ABD'ye rakip olmayacak bir konuma sokulması gerekiyordu. İkinci olarak, patlak veren Soğuk Savaş'ta Asya'da komünist rejimlerin yayılmasını engellemek büyük önem kazanmıştır. ABD'nin Asyada komünizmin yayılmasını engelleme stratejisi ilk olarak 1950'de patlak veren Kore Savaşı'nda uygulanmıştır.

Pasifik'te ABD'nin genel bir stratejisi olmakla birlikte, Asya ülkeleriyle belli ilkeler etrafında toplanması mümkün olmamıştır. ABD'nin Asya'ya olan ilgisi, 1993'te Asya devlet ve hükümet başkanlarının katıldığı bir toplantıda, Başkan Bill Clinton tarafından gerçekleştirilen Pasifik Topluluğu teklifi ile yeni bir açılıma sahne olmuştur. Ancak Avrupa'daki gibi kurumsal iş birliği anlayışının tam gelişmediği Asya'da böyle bir düşünceyi uygulamak zor gözükmektedir. Çünkü Asya'da hala mesafeli ve rekabete dayalı ikili ilişkilerle yürütülen bir dış politika anlayışı hakimdir.

Pasifik'te ABD'nin genel bir stratejisi olmakla birlikte, Asya ülkeleriyle belli ilkeler etrafında toplanması mümkün olmamıştır. ABD'nin Asya'ya olan ilgisi, 1993'te Asya devlet ve hükümet başkanlarının katıldığı bir toplantıda, Başkan Bill Clinton tarafından gerçekleştirilen Pasifik Topluluğu teklifi ile yeni bir açılıma sahne olmuştur. Ancak Avrupa'daki gibi kurumsal iş birliği anlayışının tam gelişmediği Asya'da böyle bir düşünceyi uygulamak zor gözükmektedir. Çünkü Asya'da hala mesafeli ve rekabete dayalı ikili ilişkilerle yürütülen

bir dış politika anlayışı hakimdir. Soğuk Savaş d6nemi boyunca Japonya g6venliğini ABD'ye emanet ederek t6m ağırlığını ekonomiye vermişti. Sovyetler Birliği'nin Tokyo ve Washington açısından ortak tehdit olarak g6r6ld6đ6 bu d6nemde bu strateji aksamadan y6r6m6řt6r. Ancak g6n6m6zde askeri kapasitesi artan Çin ve G6ney Kore ile Sovyet d6nemi askeri g6c6nden pek bir şey kaybetmeyen Rusya karşısında Japonya'nın, uzun vadeli çıkarları açısından ABD ile hassasiyetlerinin aynı kalacağını d6ř6nmek zorlaşmaktadır. Siyasi ve ekonomik sorunlarda devletlerin kendi 6ncelikli çıkarlarını g6zettikleri bir ortamda Amerikan ve Japon dış politika çıkarlarının her zaman için aynı kalması m6mk6n değildir. ABD ve Japonya'nın farklı coğrafi konumları ve tarihi tecr6beleri politika farklılığın kaçınılmaz kılmaktadır. Bu açıdan bakıldığında Japonya'nın yavaş yavaş ABD ve Rusya'dan sonra d6nyanın en b6y6k 66nc6 savunma b6tesine sahip hale gelmesi s6rpriz değildir. Kuzey Kore'nin n6kleer kapasiteye sahip olması ve bunun yanı sıra tarihi rakipleri Rusya ve Çin'in b6y6k bir n6kleer g6ce sahip olması, Japonya'yı da ABD'den bağımsız olarak n6kleer silah 6retmeye sevk edebilir. Ekonomisi uzun s6redir durağanlaşan Japonya, Çin bir s6per g6 olarak ortaya çıkmadan ve Rusya kendini toparlamadan 6nce teknolojik ve stratejik 6st6nl6đ6n6 kullanmaya karar verebilir. Dolayısıyla Japonya şimdiki gibi sadece bir ekonomik dev olarak kalamayacaktır. ABD'nin Japonya ile kurduğu yakın iş birliğni s6rd6rmesi hem Tokyo'nun ılımlı politikasını s6rd6rmesine yardımcı olması hem de komflu 6lkelere g6venlik garantisi sağlaması açısından 6nem taşımaktadır. Ayrıca ABD ile yakın bir askeri iş birliği olan Japonya daha az g6venlik kaygısı taşıyacaktır. 6n6m6zdeki d6nemde Çin ve ABD'nin iyi ilişkiler içinde olması, Çin ile Japonya'nın iyi ilişkilere sahip olmasını kolaylaştıracaktır. Bununla birlikte Asya 6lkeleri, aralarındaki g6ven eksikliğinden dolayı siyasi entegrasyon konusunu ağırdan almaktadırlar. Bu açıdan Baflkan Bill Clinton'un Pasifik Topluluğu kurulması fikri bir ilgisizlikle karşılanması beklenen bir durumdur. Asyalı devletler ABD'nin ne tamamen Asya'dan çekilmesini ne de yoğun bir şekilde b6lge işlerine karışmasını istemektedirler. B6yle bir ortamda ABD'nin olaylara y6n verebilme kabiliyeti, Asya'nın belli başlı 6lkeleriyle kurduğu ikili ilişkilere bağlı

olacaktır. Bu açıdan ABD'nin Çin, Japonya ve Hindistan ile kuracağı ikili ilişkiler büyük önem taşımaktadır.

Mevcut uluslararası sisteme bakıldığında şöyle bir tablo ortaya çıkmaktadır. ABD halen en büyük güç statüsünde olup bu konumunu sürdürmeye çalışmaktadır. AB, dünyada daha çok söz sahibi olabilmek için etkili bir birlik haline gelmeye çalışmaktadır. Rusya ise eski günlerine dönmeye çalışan bir dev konumundadır. Japonya zengin fakat siyaseten çekingen bir ülkedir. Mevcut büyük güçler arasında en fazla çıkışta olanı Çin'dir. Çin, hızlı büyüyen bir ekonomiye, milliyetçi ve kalabalık bir topluma ve hızla artan bir askeri kapasiteye sahiptir. Bu yüzden Çin'e karşı çatışmacı bir politika izlemek ABD'nin Asya'daki stratejisini zora sokacaktır. Çünkü Asyalı ülkeler Çin ve Japonya'yı da içeren bir istikrarın sağlanması için ABD'nin politikalarına destek olmaktadır. Yoksa Asya ülkeleri Çin gibi son derece güçlü bir bölge devletini karşılarına almak istemeyeceklerdir.

ABD'nin Asya-Pasifik politikasının sonuçlarını değerlendirmek. ABD, Asya-Pasifik'te büyük bir güç olarak ortaya çıkmıştır. Avrupa güçlerinin güç kaybetmeye başladığı 1898-1945 arası dönemde, Asya-Pasifik'te kurduğu siyasi, askeri ve iktisadi üstünlük sayesinde ABD, hızla dünya liderliğine doğru ilerlemeye başlamıştır. II. Dünya Savaşı sonrasında İngiltere, Fransa, Hollanda ve Japonya'nın tasfiye olmasıyla birlikte ABD Asya-Pasifik'te lider ülke haline gelmiştir. Soğuk Savaş döneminde ABD'nin Asya'daki en önemli rakibi Doğu Bloku'nun lideri Sovyetler Birliği olmuştur. 1991 yılında Sovyetler Birliği'nin dağılmasından sonra ABD tüm dünyada olduğu gibi Asya-Pasifik bölgesinde de rakipsiz kalmıştır.

İKİNCİ BÖLÜM

2.1. BRICS Ülkelerinin Temel Göstergeleri

Tablo 7 BRICS ülkelerinin günümüzdeki önemini kazanmasına sebep olan faktörleri göstermektedir. Gruba Güney Afrika katılmadan evvel geri kalan dört ülkenin ortak yönleri bulunmaktaydı. Bunlar ise; sahip oldukları nüfus, yüzölçümü ve ekonomileriydi. Sadece Rusya büyüme hızı bakımından diğerlerinden daha yavaş bir seyir izlemiş olması sebebiyle, grubun zayıf halkası görünümünü almıştır. Güney Afrika'nın da katılmasıyla ülkelerin ortak olmayan yönleri iyice belirginleşmiştir.

	Brezilya	Rusya	Hindistan	Ç.H.C
Nüfus	190.732.694	142.905.200	1.189.172.906	1.339.724
GSYİH	2.145.487	2.222.957	4.060.392	10.085
Yüzölçümü	8.514.877	17.098.242	3.287.263	9.640
Büyüme hızı	7.5%	3.9%	10.4%	10

3.1.1. Brezilya Federal Cumhuriyeti

Brezilya'nın Latin Amerika'nın en büyük ekonomisine ve coğrafyasına sahip olması öncelikle kendi bölgesinde öne çıkmasını sağlamıştır. Sonrasında ise gerek dünyanın en iyi on ekonomisi arasına girmesi gerekse diğer etmenler ile dünyanın sayılı ülkeleri arasına girmiştir. Aslında tarihsel, kültürel ve coğrafi açıdan Batı Avrupa'ya ve ABD'ye yakın olması Brezilya'yı ister istemez Batılı bir kuvvet yapmıştır. Bu da Brezilya'nın BRICS içerisinde tek Batılı ülke olduğu gerçeğini ortaya koymaktadır. Ancak Brezilya, Atlantik kanadın veya Batı kanadının temsilcisi niteliğinde bir devlet de değildir. Birçok ülke ile aynı anda işbirliği içinde olan, barış ve istikrarın tesisine katkıda bulunmaya çalışan Brezilya, bağımsız politikaları ile dikkat çekmektedir. Filistin sorununa gösterdiği hassasiyet bu konuda örnek teşkil etmektedir.²⁹

²⁹ World Bank data. Population 2013. <http://databank.worldbank.org/data/download/POP.pdf> erişim 25.03.2017

Bütün bu özellikler Brezilya'nın uluslararası arenada yıldızının parlamasına neden olmuştur. İstatistiklerine bakıldığında Tablo 7-de Brezilya'nın sahip olduğu GSYİH, nüfus, yüzölçümü ve büyüme hızı görülmektedir. Buna göre Brezilya 2010 yılı itibariyle dünyada GSYİH bakımından 8.sırada; büyüme hızı bakımından 31.sırada; nüfus ve yüzölçümü bakımından 5.sırada yer almaktadır. Brezilya kendi bölgesinin ve Güney Yarımkürenin en geniş coğrafyasına, Latin Amerika'nın en fazla nüfusuna sahiptir. BRICS ülkeleri içinde ise nüfus, ekonomi, yüzölçümü ve büyüme hızı sıralamasında 3. en büyük ülke olması Brezilya'nın önemini gözler önüne sermektedir. Ancak Brezilya'nın önemi sadece bu özelliklerinden kaynaklanmamaktadır. Devlet eski başkanı Lula da Silva döneminde ülkenin modernleşmesi adına yapılan birçok atılım başarı ile sonuçlanmış, Brezilya'nın bugünkü hale gelmesinde çok önemli bir rol oynamıştır.

20. yüzyıl boyunca Brezilya ekonomisi yavaş yavaş gelişmeye başladı. Bugün, Brezilya, Dilma Rouseff'un başkanlığında ekonomisi canlı bir demokratik ülke olmaktadır. Küreselleşme ve dünya ekonomisine entegrasyona olan güçlü arzusu, büyük ölçekli özelleştirmeye neden olan doğrudan yabancı yatırım çekmenin gerekliliği gibi yeni zorlukları tanımladı. Hükümet, Brezilya pazarının gelişmesinde ve işleyişinde kilit rol oynamıştır - politikaları belirli sektörleri ve ekonomiyi bütünüyle desteklemek için hazırlanmıştır. Kademeli küreselleşme koşulları altında gerçekleşen Brezilya ekonomik kalkınmasında çağdaş eğilimler, geleneksel olarak daha fazla endüstriyel ve modern teknoloji lehine geleneksel olarak endüstriyel gelişme alanını kenara itti.³⁰

Günümüzde Brezilya, dinamik bir şekilde gelişen iç pazara sahip büyüyen Güney Amerika devlerinden biridir; yabancı yatırımlar için caziptir. İç pazarda yönlendirme ile oldukça kapalı bir ülke olarak nitelendirilebilir.

3.1.2. Rusya Federasyonu

---

³⁰ M. Vandermoortele, K. Bird.: "Building blocks for equitable growth: lessons from the BRICS", s. 17. ODI, Working, Ocak 2013: <http://www.odi.org.uk/sites/odi.org.uk/files/odi-assets/publications-opinion-files/8196.pdf> erişim 03.05.2017

Rusya Federasyonu ise dünyanın en geniş ülkesi ve başlıca petrol üreticisi olarak öne çıkarken, sahip olduğu enerji kaynakları sayesinde birçok ülkenin bağımlı olduğu bir ülke konumundadır. Bu sebeple özellikle Avrupa ülkeleri enerji konusunda Rusya'ya olan bağımlılığı azaltmak amacıyla, alternatif enerji boru hatları projeleri geliştirip, diğer ülkelerle işbirliğine girmektedir. Rusya 2010 yılı itibariyle dünyada GSYİH bakımından 6.sırada; büyüme hızı bakımından 93.sırada, nüfus bakımından 9.sırada yer almaktadır. BRICS ülkeleri arasında ise; büyüme hızı ve nüfus bakımından 4.sırada; GSYİH bakımından ise 3.sırada yer almaktadır. Ancak Brezilya, Hindistan ve Çin bilhassa ekonomik ve siyasi açılardan ilerlemeler kaydederken, Rusya'nın diğer ülkelere oranla büyüme hızının gerilemekte olduğu gözlenmektedir.

BRICS ortaklarıyla karşılaştırıldığında, Rusya ekonomisi 2009'da küresel finansal kriz sırasında belirgin bir düşüş yaşadı; bunun ardından hızlı bir toparlanma izledi. Kırım Krizi bağlamında tekrar Aralık 2014'te bir ekonomik durgunluk başladı. Yıl sonuna kadar yıllık büyüme enflasyonu% 9'a yükseldi.³¹ Bu sefer varsayılan bu, Batılı ortakları tarafından Rusya'ya uygulanan yaptırımların kombinasyonu ve petrol fiyatlarının düşmesinden kaynaklandı. Rusya, enerji rezervlerinin en büyük küresel tedarikçilerinden biridir. Enerji üreten ürünler ekonomisinin en önemli sürücüsüdür, bu nedenle ekonomisi bu malların fiyatlarına büyük ölçüde bağımlıdır. En çok ihraç edilen ürünler açısından, petrol ve doğalgazı çelik ve alüminyum izlemektedir. Rusya, Avrupa'daki en büyük telekomünikasyon pazarıdır ve dinamik bir sanayi sektörüne sahiptir. Ülkenin geniş bölgeleri var, birçok bölgede altyapı modernizasyonu gerektiriyor. Bu nedenle, Rusya'nın teknolojilerini ve mühendislik sektörünü geliştirmesi ve değiştirmesi gerekiyor. Diğer BRICS üyelerinin aksine, tarihsel ve kültürel açıdan Rusya, Avrupa'ya daha yakın. Jeopolitik olarak, Kuzey'e Güneyden daha büyüktür. Rusya'daki nüfusun çoğunluğu orta sınıfa ait ve olumsuz bir nüfus artış oranına sahip. Rusya diğer BRICS ortaklarıyla dostça ilişkiler sürdürüyor. Örneğin, Mart 2014'te Çin ile Rusya arasında önemli bir doğal gaz anlaşması imzalandı ve burada Çin, önümüzdeki otuz yılda doğal gaz ithalatını taahhüt etti ve Rusya'nın Avrupalı tüketicilere

---

³¹ OECD data. Available on: <http://data.oecd.org/price/inflation-cpi.htm> erişim: 16.05.2017

bağımlılığını sınırladı. Bugün Rusya, başta yolsuzluk, bütçe açıkları gibi sorunların üstesinden gelmek ve enerji dışı sektörler için sermayesini artırmak için birçok zorlukla karşı karşıya kalmaktadır.

3.1.3. Hindistan

Hindistan`ın ise Güney Asya`daki en geniş ülke olması, nüfusu ve kendi coğrafyasındaki potansiyeli dikkat çekici özellikleri arasında yer almaktadır . Hindistan 2010 yılı itibariyle dünyada GSYİH bakımından 4. sırada; büyüme hızı bakımından 5.sırada; nüfus bakımından 2.sırada; yüzölçümü bakımından 7.sırada yer almaktadır. BRICS ülkeleri arasında ise; GSYİH ve nüfus bakımından 2.sırada, yüzölçümü bakımından 4.sırada yer almakta olup, en dikkat çekici özelliği ise büyüme hızının grup içindeki en yüksek ülke olmasıdır. Bu göstergeler gelecek senaryolarında dünya cazibe merkezlerinin Asya`ya doğru ilerleyeceği ve özellikle Hindistan`ın başrol oynayabileceği kanaatini desteklemektedir.

Hint ekonomisi büyük ölçüde iç pazara yöneliktir. 90'lı yılların başından beri Hindistan, doğrudan vergi oranlarının düşürülmesi, desteklenen özel sektör işletmeleri gibi destekleyici devlet politikaları sayesinde elde ettiği ekonomik başarıya doğru hızlı bir şekilde ilerledi. Yabancı yatırımlar hükümet tarafından kısıtlanmaktadır. Bununla birlikte, Hindistan, dış politikalarında dostça ortaklık ilişkileri kurma konusunda çok aktiftir. Hindistan ile Çin arasındaki ilişkilerin zor olduğunu kanıtladı. Çin-Hint Tibet veya Keşmir çatışması gibi tarihsel olarak çözülmemiş konuların yanı sıra, Asya ve Hint Okyanusunda modern jeopolitik meseleler, bu iki bölgesel devin hızlı ve nispeten eşzamanlı ekonomik yükselişiyle indüklenmektedir³².

Geçmişe bakılmaksızın Hindistan, büyük ticaret ortaklıklarından biri olan Çin ile iyi ilişkiler sürdürmeyi hedefliyor. Dahası, Hindistan ve Çin dünyanın en büyük enerji tüketicileri arasında yer alırken Rusya ve Brezilya en büyük enerji sağlayıcılarıdır. BRICS grubu bağlamında, enerji güvenliği konuları karşılıklı diyalogun kilit noktalarından biridir.

---

³² World Bank data. Gross Domestic product 2013. <http://databank.worldbank.org> erişim 24. 08. 2014.

Hindistan'ın karşılaştığı başlıca sorunlar yolsuzluk, altyapı eksikliği ve yoksulluk.³³ Dünyadaki en çok HIV bulaşmış insan sayısı 3'tür. Nüfusunun dörtte biri günde 1,25 dolardan daha az bir miktarda yaşıyor. Bununla birlikte, 90'lı yıllarda yoksulluğun azaltılması amacıyla başlatılan kapsamlı hükümet programlarından ötürü, yoksulluk oranları 1995'te% 49.5 iken 2011'de% 24.7'ye gerilemiştir. Kişi başı GSYİH, yüzyılın başından beri üç kat artmıştır; bu oran ülkenin büyük ve vasıflı hizmetler sektörü. Hint pazarının başlıca avantajları şimdiye kadar düşük maliyetli ve çok yetenekli İngilizce konuşan iş gücü sektörü olmuştur. Hindistan, ihraç edilen hizmetlerin% 33'ünü oluşturan önemli BT ve BT hizmetleri sağlayan bir ülkedir⁷⁸. IBM, Dell, Microsoft veya Accenture gibi uluslararası şirketler Hindistan'da geliştirme ofisleri var. Dahası, Hindistan güçlü otomotiv, ilaç ve biyoteknolojik endüstrilere sahiptir. Hindistan'ın büyümesi yadsınamaz ancak büyük bir ekonomik güç statüsünü elde etme yolunda mücadele, nüfusun okur yazarlığını ve üretim ve tüketim sürecine katılımını iyileştirmek için yoksulluğa karşı devam ediyor. Uygun bir orta sınıf oluşturulmalıdır.

3.1.4. Çin Halk Cumhuriyeti

BRICS'in en önemli ayağı olan Çin'in önemi günbegün artmaktadır. Çin 2010 yılı itibariyle dünyada GSYİH ve yüzölçümü bakımından 2. sırada; büyüme hızı bakımından 6. sırada yer almaktadır. BRICS ülkeleri arasında ise; nüfus ve GSYİH bakımından ilk sıralardayken, büyüme hızı ve yüzölçümü değerleri bakımından 2.sırada yer almaktadır. Bütün bu değerlerle Çin'in gerek dünyada ve BRICS içinde gerekse bölgesel olarak ne kadar önemli bir güç olduğu görülmektedir. Dünya siyasetinde ağırlığı artan Çin'in, sahip olduğu potansiyeli geliştirmeye devam ettiği sürece dünyanın en büyük ekonomisi olma yolunda adım adım ilerlediği ifade edilebilir.

Geçtiğimiz otuz yıl boyunca Çin, Asya bölgesi boyunca inanılmaz derecede hızlı bir ekonomik büyüme ve etki genişlemesi gösterdi. Böyle bir süreç, gelişmekte olan diğer ekonomilerin gelişimine ilham verir ve hızlandırır. Çinli başarı yolculuğu, 70'lerin sonlarında Pekin'de başladı. O dönemde Kültür Devrimi'nden sonra ülke yıkıldı. 1978'de "Çin karakteristikleri ile sosyalizm" in yeni ekonomik reformlarının

³³ CIA, World Factbook: <https://www.cia.gov> erişim: 24.08.2014

başlatılmasından sonra, Çin hızlı bir ekonomik büyüme yaşadı ve yılda yıllık ortalama% 9,7'lik GSYİH büyümesine (Ek 5'e bakınız) ve bunun da önemli bir azalmaya neden oldu yoksulluk içinde. Yoksulluk oranı 90'lı yılların% 60.7'sinden bugün% 6,3'e geriledi. Tarım sektöründe istihdam edilen nüfusun payı 1978'de% 71 iken 2013'te% 34'e geriledi. Ucuz emek, halkın yeni üretim alanlarına girmesini zorladı. Aslında, 90'lı yılların başından bu yana, sanayi sektöründe çalışmak için 150 milyondan fazla insan kırsal alanlardan şehirlere taşındı. İhracata dayalı ekonomisi nedeniyle, son otuz yılda

Çin hükümeti daha sonra altyapıya, sanayilere ve yeni teknolojilerin geliştirilmesine yatırılan büyük miktarda döviz rezervi toplamayı başardı. Bu süreçte Çin tarafından kurulan güçlü ticaret bağları, onu dünyanın birçok ülkesi için etkili bir ortak yaptı. Buna rağmen, Çin gelişmekte olan bir ülke olarak kalmaya devam ediyor. Bunun nedeni, nüfusunun büyük bölümünün karşı karşıya kaldığı önemli sayıdaki sorundur: "bir çocuk politikası", yaşlanan nüfus ya da insan hakları ihlali gibi çok çeşitli sosyal ve demografik sorunların yanısıra gelir eşitsizlikleri. Çin ekonomik kalkınmasının önündeki en önemli kilometre taşı, 2001 yılında DTÖ'ye girmesiydi. Bu, Çin'in başta ABD ve AB olmak üzere diğer büyük global oyuncularla olan diyalogundaki konumunu güçlendirmesine yardımcı oldu. Son on yılda teknoloji ve yönetim süreçleri önemli ölçüde iyileştirildi, bu da yeni işler yarattı ve makine ihracatını genişletti.³⁴

Bu büyüme, Guangdong ve Şangay'da özellikle belirgindir - bölgeler çoğunlukla yabancı yatırımlı ve özel şirketler tarafından hakim durumdadır. Çin için en önemli kalkınma yönlerinden biri mevcut modelden daha istikrarlı bir büyüme ihtimaline sahip olduğu için hizmet sektörüdür: küresel ekonomik istikrarsızlığa karşı daha savunmasızdır ve aynı zamanda iç talebi canlandırmaktadır. Ayrıca, bu sektördeki gelişme, sağlık hizmetlerinde ücret ve hükümet yatırımlarını artırmaktadır. Son zamanlarda, Çin'in ihracata yönelik ekonomisi iç piyasaya geçti.³⁵ Yukarıda belirtildiği gibi, en önde gelen ekonomik ve ticari kaynaklar,

---

³⁴ World Bank data. Poverty, build on poverty gap of 1,25\$ a day

<http://povertydata.worldbank.org> erişim: 29.08.2014

³⁵ F. Wang, "China' s Population Destiny: The Looming Crisis" . Article on Brookings web.

Eylül, 2010. <http://www.brookings.edu> erişim: 29.08.2014

Çin'in 2050 yılına kadar tek büyük küresel ekonomik güç olmasını öngörür. Buna göre Çin, böyle bir dönüşümün sağlanmasına doğru ilerleyerek bunun temelini atmaktadır. Brezilya pazarında yerli ve ucuz Çin ürünleri arasındaki rekabet, Çin'in Çin'e göç etmesi, Hindistan ile toprak sorunu ve Hindistan denizinin düzeltilmesi gibi "Çin tehdidi" olarak ülkenin diğer BRICS üyeleriyle yaptığı birçok anlaşmazlığa rağmen Filo, Çin karşılıklı yarar sağlayan ikili ilişkileri sürdürmeye çalışıyor.

BRICS üyesi olan Çin, mevcut dış politikalarının genişletilmesi için olumlu bir arka plan oluşturmaktadır. BRICS ülkeleri, Çin'in yaptığı gibi çıkarlarını geliştirmeye yetecek kadar yetkili. Sanya Zirvesi Deklarasyonu sonrasında, Çin'in BRICS ortaklarını uluslararası finansal sistemin reformunu desteklemesi için teşvik ettiği ve uluslararası mali kontrollerin verimliliğini artırmak için önlemler alması gerektiği söylenebilir. Buna ek olarak, Çin en büyük enerji tüketicisidir ve bu nedenle çıkarlarını korumaya ve dünyanın enerji kaynaklarına erişimini sağlamaya çalışmaktadır.

3.1.5. Güney Afrika Cumhuriyeti

Son olarak gruba yeni katılan Güney Afrika Cumhuriyeti'nin verilerine bakıldığında; diğer dört ülke ile karşılaştırılamayacak kadar düşük olduğu görülmektedir. Güney Afrika 2010 yılı itibariyle dünyada GSYİH, nüfus ve yüzölçümleri bakımından 25.sırada, büyüme hızı bakımından 118.sırada yer almaktadır. BRICS ülkeleri arasında ise her bir değer için en son sırada yer almaktadır. Bu sebeple Güney Afrika'nın BRICS içinde ne kadar etkili olabileceği konusunda soru işaretleri vardır. Nitekim Güney Afrika'nın BRICS grubuna katılması uzmanlar tarafından şaşkınlıkla karşılanmıştır. Türkiye'nin katılması ve grubun adının T-BRIC olması beklenmekteydi. BRIC'in fikir babası olan O'Neill da gruba Türkiye gibi hızla gelişmekte olan bir ülkenin girmesini düşünmekteydi.

Güney Afrika, 1994'te Apartheid rejimini atlatmayı başardı ve böylece uluslararası izolasyona son verdi. Bu olaylardan sonra ülke demokrasiye doğru yola çıktı ve sürdürülebilir ekonomik büyüme ile

dünyanın geri kalanına yetişti. Bugün Güney Afrika, bağımsız bir yargı ve özgür basına sahip çok partili, anayasal, üç katmanlı (yerel, taşra, ulusal) demokrasiye sahiptir. Dış politika büyük ölçüde iç pazarda istihdam yaratmaya odaklanmıştır. Aynı zamanda aktif olarak yatırım arayarak ticaret ortaklıklarını düzeltmeyi ve genişletmeyi hedeflemektedir. Kıtada nispeten başarılı bir performans sergilediği için, Güney Afrika, diğer petrol rezervlerinin% 10'u, altın madeninin% 40'ı ve platin'in% 95'ine sahip olan diğer Afrika ülkeleri için bir kaçış noktasıdır⁹⁹. Ülkedeki emtia ve hizmetler piyasası hızla gelişti, altyapısını aktif olarak genişletti ve orta sınıf (genellikle siyah nüfustan oluşan) büyümeye devam ediyor. Ülkenin maden rezervleri oldukça zengin, madencilikle ilgili profesyonel hizmetler sunmaktadır ve bu da BRICS kaynak havuzuna önemli katkıda bulunmaktadır. Ancak,

Güney Afrika halen birçok iç sorunlarla karşı karşıyadır. Her şeyden önce, ülke dünyanın en fazla HIV bulaşmış insanlara sahip. Ekonomik büyüme oranları düşük kalırken, sosyal kurumlarda ve altyapıda finansman eksikliği ve elektrik sıkıntısı elle tutulur. İnsanlar artan gelir eşitsizliği ve 2011'de% 9,4 gibi yüksek yoksulluk oranlarına maruz kalmaktadırlar.³⁶ Güney Afrika'daki iş gücünün neredeyse% 30'u işsizdir ve bu sayı diğer BRICS üye ülkelerinden birkaç kat fazladır: Brezilya'da% 5.9, 5.6 Rusya'da%, Çin'de% 4.6 ve Hindistan'da sadece% 3.6. Sahra altı Afrika, son on yılda yıllık ekonomik büyümenin% 9 ile% 5 arasında değişen en hızlı gelişmekte olan bölgedir. Güney Afrika üyeliği ile BRICS jeopolitik ve ticaret kapsamını dördüncü bir kıtaya genişletti. Dahası, ülke en büyük Afrika içi yatırımcıdır. Yukarıda belirtildiği gibi, Çin, Güney Afrika'nın en büyük ticaret ortağıdır. Ayrıca, Afrika'nın en büyük bankası olan Standart Bank'ın% 20'sine sahip olan Güney Afrika finans alanında çok aktif. Hindistan ticaret ve yatırım ilişkilerini Güney³⁷-Güney işbirliği bağlamında giderek geliştiriyor. Örneğin, Güney Afrika'nın Hindistan'a büyük ihraç malları olan altın ve kömür, 2005 ile 2011 yılları arasında üç kat arttı. Aksine, Güney Afrika, Hindistan ekonomisinde büyük bir yatırımcı ve yılda 112 milyon ABD Doları

---

³⁶ <http://www.brics5.co> erişim: 10.10.2014

³⁷ United Nations, Africa Renewal. Available on: <http://www.un.org> erişim 10.05.2017

Güney Afrika, tüm zorluklarına ve bütçe kısıtlamalarına rağmen, uluslararası prestijini sağlamaya devam ediyor - 2012 yılında, G20 zirvesinde IMF'ye başarıyla gelişen ülkeler arasında yerini teyit etmek için 2 milyar ABD doları tutarında kredi sağladı. BRICS grubunda.

3.1.6. Çin-Rusya karşılaştırılması

Bir anti-liberal değerler koalisyonunun muhtemel yükselişi üzerine görünüşte gerçekçi analistlerin korkularının üzerinde durduk. Sadece devletler arası iktidar dengesinin önemli olduğu sıkı bir yapısalcı realist çerçeve içinde bu korku mantıksızdır.⁴⁵ Fakat yerli kurumların ve hedeflerin uluslararası ittifak tercihlerini şekillendirebileceğini kabul ettiğimizde, bizler neoliberal alandayız. Hem Çin hem de Rusya'nın bugün otoriter devletler olarak doğru olarak tanımlandığını varsayacağız. Bu devletler, büyük güç haline geldikten sonra, mevcut ve çoğunlukla liberal olan küresel yönetim kurumlarının ağına saygı duyacak ve genişletecek mi? İki ihtimal var.³⁸

Otoriter liderlerin, hastalıkların önlenmesi, uluslararası deniz taşımacılığının korsanlığa karşı korunması ve belki de gizli insan, uyuşturucu ve silah kaçakçılığının kontrol edilmesi gibi sıfır-toplam içermeyen tehditler içeren pratik konularda devletler arası işbirliğine değer vermeleri beklenebilir. Fakat demokratik değerlerin ve süreçlerin uluslararası düzeyde teşvik edilmesini desteklemek pek mümkün değil: insan hakları, çalışma hakları ve özgür basın ve elektronik ortam. Otoriter ülkelerin ticaret, finans, iklim değişikliği ve silah kontrolü gibi konuları düzenleyen uluslararası rejimlere katılma konusundaki terörü, istekli işbirliğinin aşırılığı ile örtülü engelleme arasında bir yere düşmelidir. Muhtemelen küresel ekonomik yönetim hedeflerini destekleyen Çinli ve Rus liderlerin, yerli kurumlarını uluslararası denetime veya denetlemeye açmak için demokrasilerden daha az istekli oldukları muhtemelen, oransız bir şekilde fedakarlıktan isteneceklerinden şüpheleniliyorlar.³⁹

Bu arada Batı analistleri, her biri uzun ve kahramanca imparatorluk geçmişlerine sahip olan Çin ve Rusya'nın yumuşak gücünü

³⁸ Waltz, *Theory of International Politics*. S. 118-135

³⁹ BALDWIN, A., WINTERS, R. (2004). **Challenges to Globalization: Analyzing The Economics**, Chicago, University of Chicago yayın evleri s.25-49

hafife almışlardır. Hem Çin hem de Rusya, egemen oldukları IGO'ları inşa etmede aktif durumda. Otoriter ana güçler ortaya çıktıkça varlıklı demokrasiler, Londra ve Paris'teki ülkelerle karşılaştırıldığında, Pekin'deki ve Moskova'daki muadillerindeki partilerin, yerli veto oyuncularını ve kitlesel kamuoyu tarafından daha aşağılayıcı tavrlarla hareket ederek daha az sınırlandırıldığına karar vererek, uluslararası rejimlere daha az üye olabilirler. Bu nedenle, tamamen güvenilir olamazlar.

Özetle, otoriter ülkelerin büyük güçler olarak dahil edilmesi, hükümetler arası işbirliğinden açıkça uzak durmanın işareti olmayabilir, ancak hızlı genişlemeye ilham vermesi de mümkün değildir. Pek çok liberal kurumsalcunun muhtemel olduğuna inanan diğer olasılık, küresel yönetime katılımın otoriter politikalar içindeki yerel değişimi liberalleştirilmesini teşvik edecek olmasıdır. Bu siyasi yakınlaşma tezi. Vatandaşlar zenginleşip daha iyi eğitim gördükçe daha fazla seçenek ve daha fazla özgürlük bekleyecek; Siyasi demokrasi daha cazip hale gelecektir.⁴⁰ Her iki vaka incelemesi ve ekonometrik araştırmalar, kişi başı gelir düzeyinin yüksekliği ile istikrarlı demokratik siyaset arasında yüksek bir korelasyon olduğunu gösteriyor; ancak kesin nedensel bağlantı tartışmalıdır.

1997'de bazen zengin ülkelerin kulübü olarak adlandırılan G-7 üyelik hakkı dahil olmak üzere "önemli bir güç" olduğunu savunarak, üyeliğini Rusya'yı da içine alacak şekilde benzeri görülmemiş bir adım attı. Rusya'yı dahil etmeye itenler, ülkedeki liberal, Batı yanlısı siyasi güçleri desteklemeyi ve güçlendirmeyi umduklarını açıkladı. Batı'nın Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü'nü doğuya doğru genişletme kışkırtıcısı kararıyla G-8 üyeliği Rusya'yı başarıyla telafi edip etmediği açık bir soru olmaya devam ediyor. Daha yakın zamanlarda liberal kurumsalcıların umutları Çin merkezli olmuştur. Hempson-Jones, Çin'in IGO'lara katılımının, resmi söylemi olmasa da uygulamayı yumuşattığını ve bunların Hem gelecekteki davranışları için daha önemli bir ipucu olduğunu savunuyor. Çin, BM barış gücü misyonlarına direnmesini yavaş yavaş azalttı. Ağustos 2007'de Çin, BM Güvenlik Konseyi'ndeki

---

⁴⁰ He Li, "Returned Students and Political Change in China," *Asian Perspective*, vol. 30, No. 2 (2006), pp. 5-29.

kararlı muhalefetinden, çoğu gözlemci tarafından Sudan hükümeti tarafından şiddetle onaylanan soykırım olduğunun kabul edildiği katliamların bulunduğu Darfur'daki barışı koruma görevine geri adım attı. Bu, Pekin'in Sudan ile olan yakın ilişkilerine ve oradaki önemli doğal kaynak yatırımlarına rağmen gerçekleşti.

Çin, Güneydoğu Asya Ülkeleri Birliği (ASEAN) 'ın resmi bir üyesi olmasa da, görüşmelerinde büyük bir yer tutuyor ve Doğu Asya komşularıyla ilgili çeşitli paralel süreçlere katılım sağlıyor. Bazı analistlere göre, Çin egemen ortaklarıyla yapılan tartışmalardan öğrendi ve zaman zaman politika pozisyonlarını değiştirdi. Çin, gelişmiş sanayi ülkelerine tarım ticaretini liberalleştirmek için kurulan G-20 grubuna mütevazı ancak az katılımla 2003'den bu yana diğer gelişmekte olan ülkelerle ortak bir zemini buldu. Li, geri gelen yabancı öğrencilerin yabancı liberal değerleri eve getirdiğini savunuyor. Yine de çok sayıda uluslararası anlaşmaya katılma iradesinin, bir otokratik devletin, bu anlaşmalarla kendi davranışlarında kısıtlanmasına izin vereceği anlamına geldiği sonucuna varmak aptalca olur. Hindistan'ı ihtiva ederek Çin'in komşuları, Çin'in ekonomik ve siyasi bir ortak olarak güvenilirliğini değerlendirmeye çalışıyorlar.

3.1.7. Hindistan-Brazilya karşılaştırması

Liberal bir kurumsalist de, Hindistan ve Brezilya'nın küresel yönetimden ne isteyebileceğini soruyordu. Demokratik barış teorisi, her iki ülkenin de demokrasi olduğu devlet adaları arasındaki karşılıklı güvenin artacağını öngörüyor. Hindistan ve Brezilya, Birleşik Devletler, Fransa ya da Japonya'nın nitelikli olması nedeniyle, eyaletler arası barışçıl işbirliğinde yetenekli olmalıdır. Politikacıların taahhütleri nispeten güvenilir, çünkü ani değişim politikaları seçmenlere açıklanıyor. Dahası, hem Hindistan hem de Brezilya önemli miktarda yumuşak güç, ya da çekici ve ikna edici uluslararası yetenekler sergilemiştir. Örneğin, Hindistan, 1970'li yıllar boyunca 1950'lerin Düzeltilmemiş Hareketi'nden ve 1970'lerin ve 1980'lerin başında Yeni Uluslararası Ekonomik Düzen'in liderlerinden biriydi,⁴¹ her biri, üyelerinin daha fazlasına sahip olmak suretiyle daha uzun vadeli başarı

---

⁴¹ Gilberto Nascimento's interview with Grajew in *Isto E*, December 12, 2000.

elde edebilmiş olabilirdi. Hindistan gibi demokrasiler. Daha yakın zamanlarda, Brezilya ve Arjantin, her ikisi de demokratikleştiği için ilişkilerini dramatik biçimde geliştirdiler. Büyük güçler olan bazı demokrasiler (bugünkü G-7'nin Avrupalı üyeleri), diğer yeni güçlü demokrasilerin (Hindistan ve Brezilya gibi) yerini alırsa, liberal değerleri ve süreçleri kapsayan küresel yönetim kurumlarının çok fazla kalmasını bekleyebiliriz aynı. Yine de, küresel yönetim girişimleri içeriğinin bir kısmı gelişmekte olan ülke demokrasilerinden daha katı katılımlara tepki olarak değişebilir. Fransa ya da İngiltere gibi Hindistan ve Brezilya da insan hakları, işçi hakları ve özgür basına değer vermelidir. Fakat Hindistan ve Brezilya liderleri, küresel yeniden dağıtımın zengin demokrasilerin liderlerinden daha olumlu olduğunu düşünebilirler. Örneğin, iklim değişikliği hem Brezilya'nın hem de Hindistan'ın iç reformları uyguladığı ve küresel liderleri olabilecekleri bir konudur ancak liderliklerinin özü bugünkü G-7'yi rahatsız edebilir hale getirebilir. Her iki demokratik BRYK da, gelişmekte olan ülkelerle, en yoğun endüstriyel baskısı önde gelen ülkelere ziyade Birleşik Devletler, Japonya ve Avrupa Birliği'nden daha fazla koruma çabası talep ederken yaşayacak. Güney ve Güney diplomasisinde Hintli ve Brezilyalı politikacılar ve sivil toplum örgütü eylemcileri de aktif. Her iki ülke de, orijinal fikri Brezilyalı bir işadamı ve sosyal aktivist Odes Grajew'den gelen Dünya Sosyal Forumu'na ev sahipliği yapıyor. İki ülkedeki AIDS karşıtı aktivistler ulus ötesi işbirliği başlatmış, fikir paylaşmış ve hükümetleri zengin demokrasilerde geliştirilmiş pahalı ilaçların jenerik sürümlerini üretme hakları konusunda ısrar etmeye zorlamışlardır. 2003 yılında Brezilya, Hindistan ve Güney Afrika'ya katılarak Brasilia Deklarasyonu'nu yayımladı. Bu bildiri, üç demokrasinin ortak bir görüşme niyetinde olduğu bildirildi. Bu çekirdek G-20 gelişmekte olan ülkeler oldu. Cancun'un DTÖ bakanlar toplantısında, gelişmiş sanayi ülkeleri önemli miktarda tarımsal ticaret liberalizasyonu taahhüt edilinceye kadar, doğrudan dış yatırımın düzenlenmesinin serbestleştirilmesi üzerinde müzakereyi reddetmeleri nedeniyle dünya dikkatine geldi. Brezilya-Hindistan-Güney Afrika arasındaki işbirliğinde özellikle ilginç olanı, üçünün tarım ve diğer emtia ticaretinde yakından paralellik arz etmelerine rağmen işbirliği yapabildiğidir. Bu, Latin Amerika'daki ve borç alan ülkelerin, 1980'lerde

birçoklarının otokrasi ya da çok yeni ve kırılabilir demokrasi olduğu bir dönemde alacakları ülke bankaları ve hükümetleri karşısında birleşik bir cephe oluşturma konusunda tam yetersiz kaldı. Bu bölüm böylelikle, liberal kurumsalcı bir çerçevelenmenin, büyük güçler dizisindeki ülkelerin ikamesinin nasıl ve neden uluslar arası politikayı değiştirebileceği konusunda en ilginç soruları sormamıza neden olduğunu savundu. Bununla birlikte, aynı zamanda, "BRIC'ler" kavramı tek bir yararlı analitik set olarak dağılmıştır. Bunun yerine, en önemli görünen şey, büyük olan gelişmekte olan güçlerin, hangisi olursa olsun, büyük sanayi demokrasilerinin şimdiye kadarki rahat kulübüne dahil edilip edilememesi. Birleşik Devletlerin egemenliğinde olan bu demokrasiler, son dünya savaşından bu yana birbiriyle bağlantılı olan küresel yönetim rejimlerini az ya da çok işbirliği içinde yönetmiştir. Büyük gelişmekte olan güçler hem mevcut küresel yönetim kurumlarını, hem de az çok açık, liberal toplumları korumak isteyen statüko güçler haline gelirse, dünya tümü ABD hegemonyasını kaçırmayabilir

Şapka çok. Değilse, karşılıklı güven üzerine kurulu karşılıklı yarar sağlayan ancak tamamen gönüllü devletlerarası işbirliği sürdürülmesi, çok daha sorunlu hale gelir.

3.2. BRIC`in Dönüşümü: T-BRIC yerine BRICS

Türkiye gerek yükselen ekonomisi gerek büyüme hızı gerekse nüfusu bakımından Güney Afrika`dan çok daha ileri bir konumdadır. Ancak Güney Afrika`nın kendine has özellikleri olduğu ve yükselen bir güç olma yolunda ilerlediği hesaba katılmalıdır. Kendine has özelliklerine bakıldığında; temelde hammadde zenginliği bu listenin en başında gelmektedir. Grubun diğer ülkelerini asıl ilgilendiren nokta budur. Gerek gruba Afrika kıtasından bir ses kazandırabilmek gerekse Güney Afrika ile işbirliğini artırmak Dörtler Grubu`nun temel hedefleri arasında yer almaktadır. Güney Afrika`nın 2010 GSYİH rakamlarına bakıldığında 524 milyar dolar ile uluslararası politikada kıtadaki diğer ülkelerden daha çok aktif olduğu görülmektedir. Ayrıca Güney Afrika`nın ABD için stratejik açıdan önemli olduğunu, G. Bush`un 2003-te Afrika kıtasına gerçekleştirdiği beş günlük gezisi sırasında iki gününü sadece Güney Afrika`ya ayırması buna örnek olarak gösterilmektedir.

Stratejik bir atılım yapılarak Güney Afrika'nın grubun içine dahil edilmesiyle Türkiye ihtimali rafa kalkmıştır. Yükselen güç olarak bakılan Türkiye bu gruba dâhil edilseydi, grubun dönüşümü nasıl olurdu sorusunun cevabını düşünmek gerekmektedir. Proaktif bir dış politika anlayışı benimseyen Türkiye T-BRIC olması durumunda hem BRIC ülkeleriyle aynı kategoriye girmiş olacaktı, hem de tam anlamıyla bir "Yükselen Güçler Takımı" oluşabilecekti. Türkiye uluslararası platformda dünya ekonomisinin 1/5'ini arkasına alacağından, diplomaside çok daha etkin olabilecekti. Bu sayede Türk dış politikası farklı bir boyut kazanabilirdi. Böylece Türkiye dünya siyasetini etkileyen birçok meselenin çözümüne katkıda bulunabilecek ve sesini daha kuvvetli bir şekilde duyurabilecekti. Ayrıca Türkiye'nin gruptaki tek NATO üyesi devlet olması önemini daha da artırabilirdi. ABD ve AB nezdinde Türkiye'nin öneminin artması Türkiye'ye farklı bir imaj kazandırarak, farklı kapıların açılmasına neden olabilecekti. Bu sayede Batı kanadı Türkiye gibi önemli bir müttefik devleti bu grubun içinde olmasının verdiği avantajlardan yararlanabilecekti. BRICS açısından ise Türkiye'nin gruptaki tek Müslüman devlet ve Ortadoğu'da güçlü bir aktör olması grubun etki alanını genişletebilirdi.

73 milyonu aşkın genç nüfusu, dinamik ve serbest ekonomisi, büyük iç pazarı, rekabetçi endüstrisi ve eğitim düzeyi, yükselen iş gücüyle Türkiye, yatırımcılara önemli avantajlar sunmaktadır. Son yıllarda izlenen ekonomi politikaları Türkiye pazarına olan güveni artırmış ve Türkiye'ye giriş yapan doğrudan yabancı yatırımların artmasını sağlamıştır. 2010 yılı verilerine bakıldığında Türkiye % 8,2 ekonomik büyüme hızıyla, 960,5 milyar dolar GSYİH ile dünyanın 16. büyük ekonomisi haline gelmiştir .

Aslında Türkiye ve Brezilya'nın birlikte uluslararası politikada daha etkin olabileceklerine dair kanaat 2010 yılında kuvvetlenmiştir. 2010 yılının Mayıs ayında Türkiye ve Brezilya İran'ın nükleer programının sağlıklı bir çözüme kavuşturulması hedefiyle Washington'dan bağımsız olarak İran'la müzakerelere girmiştir. Müzakereler neticesinde iki ülke, Tahran'la uranyum takasının Türkiye'de yapılmasını öngören takas antlaşmasını imzalamıştır. Türkiye ve Brezilya daha sonra BM Güvenlik Konseyi'nde veto hakkına sahip

daimi üyelerin mutabakata vardığı yeni yaptırım kararlarına birlikte muhalefet etmiş, oylamada ret oyu kullanmıştır. (16) Hızla büyüyen bu iki devletin küresel güçlerden bağımsız ve birlikte hareket etmesi uzmanlar tarafından yükselen güçlerin yeni bir dünya düzeni istikametinde irade gösterdiği şeklinde yorumlanmıştır. Küresel oyuncular olarak görülen BRICS ülkeleri ve birkaç ülkenin bu nitelikteki gelişmeler kapsamında dünya siyasetini biçimlendirdiği görülmektedir. Bu süreç de küresel siyasete ilişkin kararların Batılı ülkelerin tekelinde ve yönetim ilkesini gözetmeden alınamayacağını ispatlamıştır.

SONUÇ

BRICS, önümüzdeki 50 yıla etki edecek kapasitede bir grup olarak uluslararası arenada bir alternatif olarak karşımıza çıkmaktadır. Brezilya, Rusya, Hindistan ve Çin'in önderliğinde BRIC olarak dünya sahnesinde yerini alan gruba son olarak 2011 yılında Güney Afrika Cumhuriyeti'nin de girmesiyle BRICS adını almıştır. Her bir BRICS ülkesinin kendisine has özellikleri bulunmakla beraber, ortak noktaları ise; bu ülkelerin sahip oldukları ekonomileri ve nüfuslarıdır. Dünya nüfusunun yaklaşık olarak %40'ına ve ekonomisinin %25'ine sahip olan bu beş ülke hızla gelişmekte olan ülkeler olmaları ile öne çıkmaktadır. Ortak amaçları ise dünya politikasında daha fazla söz sahibi olabilmektir. Bu beş ülkenin kendi bölgelerinde ve dünyada çeşitli alanlarda öne çıkan ülkeler olması grubun önemini artırmaktadır.

BRICS grubu olarak dünya sahnesinde yerlerini alan bu oluşumu ve BRICS ülkelerinin öne çıkan özelliklerini inceleyerek dünya politikasında söz sahibi olabilmek adına nasıl bir yön çizebileceklerine ışık tutmaktır. Bunun için BRICS ülkelerine dair temel bazı istatistikî bilgilere yer verilecek, bu ülkelerin uluslararası politikadaki etkinliği incelenecektir.

BRICS ülkeleri dünya nüfusunun ve küresel gelirin önemli bir oranını temsil etmektedir. BRICS'in küresel gayrisafi milli hâsıladaki payının 2025-te % 20'ye, dünya ekonomik büyümesine katkısının ise % 40'a çıkacağı; 2050 yılına kadar dünyanın başat güçleri arasına gireceği öngörülmektedir. Temel amacı ekonomik güç yanında siyasi olarak da güçlenerek uluslararası politikada söz sahibi olmak olan BRICS, gelecek senaryolarında alternatif bir yapılanma olarak öne çıkmaktadır. Bu oluşumun üyeler arasında bir sürtüşme yaşanmadığı ve ülke içi problemlerin olmadığı sürece daha iyi noktalara geleceği öngörülmektedir. BRICS'in şu anda sahip olduğu özellikleri daha iyi noktalara taşıması üye ülkelerin yükselmelerine katkı sağlayacaktır. BRICS'e üye olan ülkelere bu nedenle "Yükselen Güç" denilmesinde haklılık payı olduğunu göstermektedir. Gruba üye ülkeler kendi iç sorunlarını çözerek, uluslararası düzeydeki gelişmelere alternatifler önererek çözüm süreçlerine katkıda bulunabilecektir. BRICS böylece tek kutuplu bir sistem yerine uluslararası sorunlara makul ve kalıcı

çözümlerin üretildiği, daha adil çok kutuplu bir dünya düzenine geçişi mümkün kılacaktır.

Ortak tavır takınma konusunda belirli aralıklarla toplantılar yapan BRICS üyeleri dünya politikasında daha fazla söz sahibi olmak amacıyla tüm dünya kamuoyuna kendilerini göstererek, oyunda kendilerinin de olduğunu göstermektedir. Grup, siyasi konular dışında sanayi, finans, eğitim, sosyo-kültürel alanlarda da söz sahibi olmak istemektedir. Bunun için de çeşitli yollara başvurmaktadır. IMF Başkanlık yarışında artık Avrupa dışından birilerinin gelmesini isteyen BRICS ülkeleri bunun için diplomatik yollara başvurmuş, IMF BRICS Direktörleri konuyla alakalı bir mektup yazarak adeta hak savunuculuğu görevini üstlenmiştir. BRICS ülkeleri mevcut konjonktürün artık sürdürülemez olduğunu savunarak, özellikle IMF, Dünya Bankası, DTÖ ve BM Güvenlik Konseyi'nin adil bir şekilde yapılanmasını talep etmiştir. Grup, büyük ekonomilere sahip bu ülkelerin haklarının uluslararası platformlarda daha iyi bir şekilde savunulması ve temsil edilmesi gerektiğini beyan etmektedir. BRICS ülkeleri BM Güvenlik Konseyi'nde daha fazla söz sahibi olmak istemektedir. Bunun için de birçok ülkeden destek görmektedir. Çin ve Rusya'nın BM Güvenlik Konseyi daimi üyesi olduğu, iradelerinin görmezden gelinmesi halinde veto haklarını kullanacakları gözden kaçırılmamalıdır. Bu nedenle BRICS'in uluslararası sistemde Batılı ülkelere karşı denge işlevi görebileceği ve yakın gelecekte nüfuzunun artacağı ifade edilebilir.

Bir diğer önemli gelişme ise Amerikan hegemonyasına karşı çıkarak, dolara olan bağımlılığı azaltmak amacıyla, BRICS ülkelerinin kalkınma bankalarının birbirlerine kendi para birimleri üzerinden kredi vermesi üzerine yaptığı anlaşmadır. Amerikan direncini kırmak isteyen BRICS bünyesindeki ekonomi devleri bunun için gerekli önlemleri alarak, farklı çözüm yolları üretmektedir.

BRICS'in dünya siyasetinde yön vermeyi hedeflediği konular ekonomi ile sınırlı değildir. Grup, çeşitli siyasi mesajlar da vermektedir. Örnek vermek gerekirse, BRICS ülkeleri Arap Baharı'nın Libya'ya sıçraması üzerine gerçekleşen NATO müdahalesine tepki vermiştir. Üye ülkeler her ne kadar Kaddafi rejiminin sivillere karşı tutumundan endişe

duysa da askeri güç tatbikinin BM karar tasarısına uymadığını savunarak müdahaleyi kınamıştır.

KAYNAKÇA

KRAUTHAMMER, (1990-1991). **The Unipolar Moment**, Foreign Affairs, 5.baskı

BALDWIN, A., WINTERS, R. (2004). **Challenges to Globalization: Analyzing The Economics**, Chicago, University of Chicago yayın evleri, 4.baskı

BERNSTEIN William, J. (2006). **Thick as a BRIC**, Efficient Frontier gazetesinin Ağustos makalesi, www.efficientfrontier.com

blogs.univ-poitiers.fr/o-bouba-olga/files/2012/11/Goldman-Sachs-Global-Economics-Paper-208.pdf

BRICS İnförmatıon Center, <http://www.brics.utoronto>, erişim 25.05.2017

BRICS resmi internet adresi: <http://www.brics5.co.za/about-brics> erişim 07.05.2017

CHUAN, L. (2011). **What Are Emerging Markets?**, The University of Iowa Center for International Finance and Development. 2.baskı

ÇOLAKOĞLU, S. (2005). **Amerikan Dış Politikası**, Anadolu üniversitesi

<http://www.brics5.co.za/about-brics/> : erişim: 12.02.2017

[ideas/brics/99-dreaming.pdf](http://www.brics5.co.za/about-brics/ideas/brics/99-dreaming.pdf)

MEARSHEIMER, J. (2001). **The Tragedy of Great Power Politics**, New York, Norton yayınları

O'NEİLL, J. (2001). **Goldman Sachs, Building Better Global Economic BRICS**, 2.baskı, s.122-136

O'NEİLL, J. (2001). **Goldman Sachs**, Global Economics Website. <http://www.goldmansachs.com/our-thinking/archive/archive-pdfs/build-better-brics.pdf> . 27 Nisan 2017

ORGANSKI, F. and KUGLER, J. (1980). **The War Ledger**, University of Chicago, Chicago yayınları, 12.baskı

SUBHASH, C. (2006). **Emerging Economies and the Transformation of International Business** Cheltenham,UK: Edward Elgar, 2.baskı

THORSTENSEN, V., OLIVEIRA, I. (2014). **BRICS in the World Trade Organization: Comparative Trade Policies**, Institute for Applied economic Research, Brazil. p.20-21.
<http://blogs.uct.ac.za/index.php>

VANDERMOORTELE, M., BIRD, K. (2013). **Building blocks for equitable growth: lessons from the BRICS**, ODI, Working Paper 365, p. 17 <http://www.odi.org.uk/sites/odi.org.uk/files/odi-assets/publications-opinion-files/8196.pdf>

WALTER, C. (2011). **Red Capitalism: The Fragile Financial Foundation of China's Extraordinary Rise**, J. Walter&Sons. Singapore, p. 8-14

WALTZ Kenneth, N. (1979). **Theory of International Politics**, New York: McGrawHill

WANG, F. (2010). **China's Population Destiny: The Looming Crisis**, Article on Brookings web.
<http://www.brookings.edu/research/articles/2010/09/chinapopulation-wang>

WILSON, D. (2003). **Dreaming With BRICs: The Path to 2050. Paper No. 99**, Goldman Sachs, Global Economics Website. p.2
<http://www.goldmansachs.com/korea/>

WILSON, D., TRIVED, K. (2001). **The BRICS 10 Years On: Halfway. Through The Great Transformation**, Goldman Sachs, GS global ECS Research. <http://>

DAVIS, B. (2007). **How Trade Talks Could Tame Sovereign Wealth Funds**, Wall Street gazetesini, s. A2.

NYE Joseph, S. (2004). **Soft Power: The Means to Success in World Politics**, New York: PublicAffairs Press , s. 79

<http://www.odi.org.uk/sites/odi.org.uk/files/odi-assets/publications-opinion-files/8196.pdf> erişim 03.05.2017

CIA, World Factbook: <https://www.cia.gov> erişim: 24.08.2014

United Nations, Africa Renewal. <http://www.un.org> erişim 10.05.2017

HE LI, (2006). **Returned Students and Political Change in China**, Asian Perspective, vol. 30, No. 2, p. 5-29.

BM'in 2014 Mart ayındaki Konferansından yayımladığı sonuç belgesinden “**A BRICS Development bank: dream coming true**”, <http://unctad.org> erişim: 20.04.2017

O'NEILL, J., LAWSON, S. and PURUSHOTHAMAN, R. (2004). **The BRICS and Global Markets: Crude, Cars and Capital**, CEO Confidential

The Hobbled Hegemon, The Economist gazetesi, Haziran 28, 2007

World Bank, World Development Indicators Online, 2007 Eylül makalesi www.worldbank.org. Brezilya'nın enerji profili ve sözü ile ilgili olarak bu sayıdaki Sotero ve Armijo'ya bakınız.

Uluslararası Enerji Ajansı, **Dünya enerji istatistikleri**, 2006 (Paris: IEA, 2006), s. 6

Dünya Bankası, **Dünya Kalkınma Göstergeleri**, 2007 Ağustos.

Ronald L. TAMMEN Ronald, L. (2006). **The Impact of Asia on World Politics: China and India Options for the United States**, 6.baskı, s.563-580

OECD data, <http://data.oecd.org/price/inflation-cpi.htm> erişim: 16.05.2017

Gilberto Nascimento's interview with Grajew in *Isto E*, December 12, 2000.